Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025 *

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt 4

Unionin oikeus 4

Liittymisasiakirja 4

EU-sopimus 4

EUT-sopimus 6

Perusoikeuskirja 7

Julistus N:o 17 ensisijaisuudesta 7

Puolan oikeus 8

Puolan perustuslaki 8

Trybunał Konstytucyjnyn organisaatiota ja siinä käytävää menettelyä koskevat säännökset . . 10

Asian tausta 13

Trybunał Konstytucyjnyn kolmen tuomarin ja presidentin nimittämistä koskevat menettelyt . . . 13

Kolmen Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin nimittämistä joulukuussa 2015 koskeva menettely 13

Trybunał Konstytucyjnyn presidentin nimittämistä koskeva menettely 15

Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 ja 7.10.2021 antamat tuomiot 16

Tuomio 14.7.2021 16

Tuomio 7.10.2021 17

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely 18

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa 19

Kanteen tarkastelu 19

Ensimmäinen kanneperuste 19

Asianosaisten lausumat 19

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 22

– Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa 22

– Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa 27

Toinen kanneperuste 29

Asianosaisten lausumat 29

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 32

– Väitetty unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden loukkaaminen 33

– Väitetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaatteen noudattamatta jättäminen 38

Kolmas kanneperuste 43

Asianosaisten lausumat 43

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta 47

– Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa 47

– Kolmannen kanneperusteen toinen osa 50

Oikeudenkäyntikulut 53

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – SEU 2 artikla – SEU 4 artiklan 3 kohta – SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – Oikeusvaltio – Tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla – Unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteet – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaate – Trybunał Konstytucyjnyn (perustuslakituomioistuin, Puola) tuomiot – Unionin tuomioistuimen tuomiot ja sen EUT-sopimuksen 279 artiklan nojalla määräämät välitoimet, jotka liittyvät SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan – Trybunał Konstytucyjnyn päätös olla noudattamatta kyseisiä tuomioita ja välitoimia sillä perusteella, että ne on annettu ultra vires – Kansallinen perustuslaillinen identiteetti – Trybunał Konstytucyjnyn kaikille julkista valtaa käyttäville elimille asettama kielto soveltaa SEU 2 artiklaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toinen kohta – Vaatimus riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta,

joka on etukäteen laillisesti perustettu – Trybunał Konstytucyjnyn kokoonpanon sääntöjenvastaisuus

Asiassa C-448/23,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 17.7.2023,

Euroopan komissio, asiamiehinään K. Herrmann, C. Ladenburger ja P. J. O. Van Nuffel,

kantajana,

jota tukevat

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään aluksi M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck ja M. Van Regemorter, sittemmin M. Jacobs, C. Pochet ja M. Van Regemorter, ja

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinään M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld ja C. S. Schillemans,

väliintulijoina,

vastaan

Puolan tasavalta, asiamiehinään aluksi B. Majczyna ja S. Żyrek, sittemmin B. Majczyna,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti T. von Danwitz (esittelevä tuomari), jaostojen puheenjohtajat F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, M. Condinanzi ja F. Schalin sekä tuomarit A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, Z. Csehi ja B. Smulders,

julkisasiamies: D. Spielmann,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.3.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan, että unionin tuomioistuin

– toteaa, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon se, miten Trybunał Konstytucyjny tulkitsi Puolan tasavallan perustuslakia (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej; jäljempänä Puolan perustuslaki) 14.7.2021 (asia P 7/20) ja 7.10.2021 (asia K 3/21) antamissaan tuomioissa

– toteaa, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut yleisiä unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteita eikä unionin tuomioistuimen tuomioiden sitovan vaikutuksen periaatetta, kun otetaan huomioon se, miten Trybunał Konstytucyjny tulkitsi Puolan perustuslakia 14.7.2021 (asia P 7/20) ja 7.10.2021 (asia K 3/21) antamissaan tuomioissa

– toteaa, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei täytä riippumatonta ja puolueetonta, etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaa vaatimusta sen kolmen jäsenen nimittämismenettelyssä joulukuussa 2015 ja sen presidentin nimittämismenettelyssä joulukuussa 2016 ilmenneiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, ja

– velvoittaa Puolan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Liittymisasiakirja

2 Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavalta, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EUVL 2003, L 236, s. 33; jäljempänä liittymisasiakirja) 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyin edellytyksin.”

3 Liittymisasiakirjan 10 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tässä asiakirjassa määrätyt poikkeukset koskevat siirtymätoimenpiteinä alkuperäisten sopimusten ja toimielinten antamien säädösten soveltamista.”

EU-sopimus

4 SEU 1 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tällä sopimuksella korkeat sopimuspuolet perustavat keskenään Euroopan unionin, jäljempänä ’unioni’, jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Tämä sopimus merkitsee uutta vaihetta kehityksessä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.”

5 SEU 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.”

6 SEU 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu 5 artiklan mukaisesti jäsenvaltioille.

2. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden tasa-arvoa perussopimuksia sovellettaessa sekä niiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön rakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen. Erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla.

3. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.”

7 SEU 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Unionin toimivalta määräytyy annetun toimivallan periaatteen mukaisesti. Unioni käyttää toimivaltaansa toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen.

2. Annetun toimivallan periaatteen mukaisesti unioni toimii ainoastaan jäsenvaltioiden sille perussopimuksissa antaman toimivallan rajoissa ja kyseisissä sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.”

8 SEU 13 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa sekä niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään vilpitöntä yhteistyötä.”

9 SEU 19 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan unionin tuomioistuin käsittää unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja erityistuomioistuimia. Euroopan unionin tuomioistuin huolehtii siitä, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltiot säätävät tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.”

10 SEU 49 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jokainen Euroopan valtio, joka kunnioittaa 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuu edistämään niitä, voi hakea unionin jäsenyyttä. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Hakijavaltio osoittaa hakemuksensa neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Eurooppa-neuvoston hyväksymät unioniin liittymistä koskevat vaatimukset otetaan huomioon.

Liittymisehdoista ja liittymisen edellyttämistä mukautuksista niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu, määrätään jäsenvaltioiden ja jäsenyyttä hakevan valtion välisellä sopimuksella. Sopimusvaltiot ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.”

EUT-sopimus

11 SEUT 267 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

a) perussopimusten tulkinnasta;

b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen säädöksen pätevyydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

– –”

12 SEUT 279 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan unionin tuomioistuin voi käsiteltävänään olevassa asiassa päättää tarpeellisista välitoimista.”

Perusoikeuskirja

13 Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) VI osastoon, jonka otsikko on ”Lainkäyttö”, sisältyy muun muassa 47 artikla, jonka otsikko on ”Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen” ja jossa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. – –

– –”

14 Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

– –

3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.”

Julistus N:o 17 ensisijaisuudesta

15 Lissabonin sopimuksen hyväksyneen hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirjaan liitetyssä julistuksessa N:o 17 ensisijaisuudesta (EUVL 2012, C 326, s. 346) todetaan seuraavaa:

”Konferenssi muistuttaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perussopimukset ja unionin niiden nojalla antama lainsäädäntö ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden mainitussa oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti.

Lisäksi konferenssi on päättänyt liittää tähän päätösasiakirjaan neuvoston oikeudellisen yksikön tätä ensisijaisuutta koskevan lausunnon sellaisena kuin se on asiakirjassa 11197/07 (JUR 260):

’Neuvoston oikeudellisen yksikön lausunto, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2007,

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että EY-oikeuden ensisijaisuus on yhteisön oikeuden keskeinen periaate. Tuomioistuimen mukaan tämä periaate kuuluu luonnostaan Euroopan yhteisön erityisluonteeseen. Tämän vakiintuneen oikeuskäytännön ensimmäistä tuomiota ([tuomio 15.7.1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66)]) annettaessa perustamissopimuksessa ei ollut mainintaa ensisijaisuudesta. Näin on yhä edelleen. Se seikka,

että ensisijaisuuden periaatetta ei sisällytetä tulevaan sopimukseen, ei millään tavoin muuta sitä, että periaate on olemassa, eikä vaikuta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen olemassa olevaan oikeuskäytäntöön.’”

Puolan oikeus

Puolan perustuslaki

16 Puolan perustuslain 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Puolan tasavalta on demokraattinen oikeusvaltio, joka toteuttaa yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden periaatteita.”

17 Puolan perustuslain 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Puolan tasavallassa ylin valta kuuluu kansakunnalle.”

18 Puolan perustuslain 7 §:ssä säädetään, että ”viranomaiset toimivat lain nojalla ja sen rajoissa”.

19 Perustuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ”perustuslaki on Puolan tasavallan ylimmäntasoinen säädös”.

20 Perustuslain 90 §:n 1 momentissa säädetään, että ”Puolan tasavalta voi kansainvälisellä sopimuksella siirtää valtion viranomaisille kuuluvaa toimivaltaa kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle elimelle tietyissä asioissa”.

21 Puolan perustuslain 91 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Kun ratifioitu kansainvälinen sopimus on julkaistu Puolan tasavallan virallisessa lehdessä, siitä tulee osa kansallista oikeusjärjestystä ja se on suoraan sovellettavissa, ellei sen soveltamisesta tarvitse säätää lailla.

2. Etukäteen annetulla lailla hyväksyttyä ja ratifioitua kansainvälistä sopimusta sovelletaan kansalliseen lakiin nähden ensisijaisesti siinä tapauksessa, että laki on ristiriidassa sopimuksen kanssa.”

22 Perustuslain 144 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [Puolan] tasavallan presidentti toteuttaa virkatoimia perustuslaillisia ja lakisääteisiä valtuuksiaan käyttäen.

2. [Puolan] presidentin virkatoimien pätevyyden edellytyksenä on ministerineuvoston puheenjohtajan allekirjoitus, jolla tämä tunnustaa vastuunsa Sejmille [(parlamentin alahuone, Puola)].

3. Edellä 2 momentin säännöksiä ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

– –

17) tuomareiden nimittäminen

– –”

23 Puolan perustuslain 178 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomarit ovat virkaansa hoitaessaan riippumattomia ja ainoastaan [Puolan] perustuslain ja lainsäädännön alaisia.”

24 Puolan perustuslain 179 §:ssä säädetään seuraava:

”Tasavallan presidentti nimittää tuomarit Krajowa Rada Sądownictwan [(kansallinen tuomarineuvosto, Puola, jäljempänä KRS)] ehdotuksesta ennalta määräämättömäksi ajaksi.”

25 Puolan perustuslain 188 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Trybunał Konstytucyjny ratkaisee seuraavat asiat:

1) lakien ja kansainvälisten sopimusten yhteensopivuus [Puolan] perustuslain kanssa

2) lakien yhteensopivuus sellaisten ratifioitujen kansainvälisten sopimusten kanssa, joiden ratifioinnista on ennakkoon säädettävä lailla

3) valtion keskushallinnon antamien oikeussääntöjen yhteensopivuus [Puolan] perustuslain, ratifioitujen kansainvälisten sopimusten ja lakien kanssa

4) poliittisten puolueiden tavoitteiden tai toiminnan yhteensopivuus [Puolan] perustuslain kanssa,

5) edellä 79 §:n 1 momentissa tarkoitetut perustuslailliset kanteet.”

26 Puolan perustuslain 190 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Trybunał Konstytucyjnyn ratkaisut ovat yleisesti sitovia ja lopullisia.

2. Trybunał Konstytucyjnyn 188 §:ssä mainituissa asioissa antamat ratkaisut on julkaistava viipymättä siinä virallisessa julkaisussa, jossa normatiivinen toimi on julkaistu. Jos toimea ei ole julkaistu, tuomio julkaistaan Puolan tasavallan virallisessa lehdessä ’Monitor Polski’.

3. Trybunał Konstytucyjnyn ratkaisun vaikutukset alkavat sen julistamispäivänä – –

– –

5. Trybunał Konstytucyjny tekee ratkaisunsa äänten enemmistöllä.”

27 Puolan perustuslain 193 §:ssä säädetään seuraava:

”Jokainen tuomioistuin voi esittää Trybunał Konstytucyjnylle oikeudellisen kysymyksen siitä, onko normatiivinen toimi [Puolan] perustuslain, ratifioitujen kansainvälisten sopimusten tai lain mukainen, jos sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu riippuu kysymykseen annettavasta vastauksesta.”

28 Puolan perustuslain 194 §:ssä todetaan seuraavaa:

”1. Trybunał Konstytucyjny koostuu 15 tuomarista, jotka Sejm valitsee yksittäin yhdeksän vuoden ajaksi henkilöistä, jotka erottuvat muista oikeudellisen tietämyksensä ansiosta. Heidän uudelleenvalintansa Trybunał Konstytucyjnyyn ei ole sallittua.

2. [Puolan] tasavallan presidentti nimittää Trybunał Konstytucyjnyn presidentin ja varapresidentin Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden yleiskokouksen [(jäljempänä yleiskokous)] esittämien ehdokkaiden joukosta.”

29 Puolan perustuslain 197 §:n mukaan ”Trybunał Konstytucyjnyn organisaatiosta ja menettelystä siinä säädetään lailla”.

Trybunał Konstytucyjnyn organisaatiota ja siinä käytävää menettelyä koskevat säännökset

30 Sejm antoi vuosina 2015 ja 2016 useita lakeja, joilla muutettiin Trybunał Konstytucyjnyn organisaatiota ja siinä käytävää menettelyä.

31 Sejm antoi 25.6.2015 perustuslakituomioistuimesta annetun lain (ustawa o Trybunale Konstytucyjnym; Dz. U. järjestysnumero 1064; jäljempänä perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annettu laki), joka tuli voimaan 30.8.2015.

32 Kyseisen lain 19 §:n 1 ja 2 momentissa säädettiin seuraavaa:

”1. Oikeus nimetä ehdokas [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin tehtävään annetaan Sejmin puhemiehistölle ja ryhmälle, johon kuuluu vähintään 50 kansanedustajaa.

2. Ehdotus ehdokkaan nimittämisestä [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin tehtävään on osoitettava Sejmin puhemiehelle viimeistään kolme kuukautta ennen [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin käynnissä olevan toimikauden päättymistä.”

33 Mainitun lain 21 §:n 1 momentin mukaan Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtävään valitun henkilön oli vannottava vala Puolan tasavallan presidentille kyseisessä säännöksessä olevan kaavan mukaisesti.

34 Perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 137 §:ssä säädettiin siirtymätoimenpiteenä niiden Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden osalta, joiden toimikausi päättyy vuonna 2015, että kyseisen lain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu ehdotus oli tehtävä 30 päivän kuluessa mainitun lain voimaantulopäivästä.

35 Sejm antoi 19.11.2015 kiireellisessä menettelyssä perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain muuttamisesta annetun muutoslain (Ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym; Dz. U. järjestysnumero 1928; jäljempänä 19.11.2015 annettu muutoslaki), joka tuli voimaan 5.12.2015.

36 Kyseisen lain 1 §:n 3 kohdalla muutettiin perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 19 §:n 2 momenttia, jonka sanamuoto oli tämän jälkeen seuraava:

”Ehdotus ehdokkaan nimittämisestä Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtävään on osoitettava Sejmin puhemiehelle 30 päivää ennen Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin toimikauden päättymistä.”

37 Perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 21 §:n 1 momenttia muutettiin 19.11.2015 annetun muutoslain 1 §:n 4 kohdan a alakohdalla siten, että sen sanamuoto oli tämän jälkeen seuraava:

”[Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin tehtävään valittu henkilö vannoo valan [Puolan] tasavallan presidentille 30 päivän kuluessa valinnastaan – –.”

38 Perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annettuun lakiin lisättiin 19.11.2015 annetun muutoslain 1 §:n 4 kohdan b alakohdalla 21 §:n 1a momentti, jossa säädetään seuraavaa:

”Valan vannominen merkitsee [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin toimikauden alkamista.”

39 Perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 137 § kumottiin 19.11.2015 annetun muutoslain 1 §:n 5 kohdalla, ja sen 6 kohdalla lisättiin samaan lakiin 137a §, jonka mukaan niiden Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden, joiden toimikausi päättyy vuonna 2015, osalta 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu ehdotus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa kyseisen 137a §:n voimaantulopäivästä.

40 Saman muutoslain 2 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”[Trybunał Konstytucyjnyn] nykyisen presidentin ja varapresidentin toimikausi päättyy kolmen kuukauden kuluttua lain voimaantulopäivästä.”

41 Sejm antoi 22.7.2016 perustuslakituomioistuimesta annetun lain (ustawa o Trybunale Konstytucyjnym; Dz. U. järjestysnumero 1157; jäljempänä perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annettu laki), jolla oli määrä korvata perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annettu laki ja joka tuli voimaan 16.8.2016.

42 Perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 16 §:n 4 ja 7 momentissa säädettiin seuraavaa:

”4. Yleiskokouksen sitä osaa, joka koskee ehdokkaiden valintaa esitettäväksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tai varapresidentin tehtävään, johtaa vanhin yleiskokoukseen osallistuva [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomari.

– –

7. Ehdokkaat voidaan valita, jos yleiskokoukseen osallistuu vähintään kymmenen tuomaria [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareiden kokonaismäärästä, sellaisena kuin se on määritetty [Puolan] perustuslain 194 §:n 1 momentissa. Jokaisella [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarilla, joka osallistuu valintamenettelyyn, on vain yksi ääni, ja hän voi äänestää vain yhden ehdokkaan puolesta.”

43 Perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 90 §:n sanamuoto oli seuraava:

”[Trybunał Konstytucyjnyn] presidentti sisällyttää ratkaisukokoonpanoihin ne [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarit, jotka ovat vannoneet valan [Puolan] tasavallan presidentille mutta jotka eivät ole vielä aloittaneet tehtävissään tämän lain voimaantulopäivänä, ja antaa heidän ratkaistavakseen asioita.”

44 Trybunał Konstytucyjny totesi 11.8.2016 antamassaan tuomiossa (asia K 39/16), että perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 90 § oli ristiriidassa Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin kanssa.

45 Sejm antoi 13.12.2016 perustuslakituomioistuimen organisaatiosta ja siinä käytävästä menettelystä sekä perustuslakituomioistuimen tuomareiden asemasta annetun lain johdantosäännöksistä annetun lain (ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego; Dz. U. järjestysnumero 2074; jäljempänä johdantosäännöksistä annettu laki), joka tuli voimaan 20.12.2016.

46 Kyseisen lain 3 §:llä kumottiin perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annettu laki.

47 Johdantosäännöksistä annetun lain 18 §:ssä säädetään, että Puolan tasavallan presidentti voi antaa Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävien hoitamisen jonkin kyseisen tuomioistuimen tuomarin tehtäväksi.

48 Kyseisen lain 20 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtäviä hoitava tuomari toteuttaa kuukauden kuluessa tämän lain julkaisemispäivää seuraavasta päivästä 21 §:ssä säädetyin edellytyksin menettelyn, jossa ehdokkaat [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään esitetään Puolan tasavallan presidentille.”

49 Mainitun lain 21 §:ssä, jossa vahvistetaan menettely Puolan tasavallan presidentille Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään nimittämistä varten esitettävien ehdokkaiden valitsemiseksi, säädetään seuraavaa:

”1. [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtäviä hoitava tuomari kutsuu viipymättä koolle yleiskokouksen, jossa valitaan Puolan tasavallan presidentille esitettävät ehdokkaat [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään nimittämistä varten, ja ilmoittaa kyseisen kokouksen ajankohdan [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareille.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettuun kokoukseen osallistuvat ne [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarit, jotka ovat vannoneet valan Puolan tasavallan presidentille. Tuomari, joka hoitaa [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtäviä, laatii esityslistan ja toimii kokouksen puheenjohtajana.

3. Yleiskokous valitsee ehdokkaat [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään äänestyksellä 4–9 momentissa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

4. Jokainen 2 momentissa tarkoitettu [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomari voi asettua ehdolle menettelyssä, jossa valitaan ehdokkaat esitettäväksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään. [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtäviä hoitava tuomari ottaa ehdokkuuksia vastaan 1 momentissa tarkoitetun yleiskokouksen järjestämisajankohdan julkaisemispäivästä alkaen yleiskokouksen alkuun saakka.

5. Edellä 4 momentin mukaisesti ehdolle asettuneiden [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareiden sukunimet ja etunimet merkitään äänestyslippuun aakkosjärjestyksessä. Ehdolle asettautuneista ehdokkaista äänestetään yhteisellä äänestyksellä. Äänestys on pätevä, jos äänestyslipussa on [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin nimen vieressä olevassa ruudussa merkki ”x” tai ”+” (kaksi ristikkäistä viivaa. Äänestys toimitetaan salaisena.

– –

7. Yleiskokous esittää päätöksen muodossa ehdokkaiksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään kaikkia niitä [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareita, jotka ovat saaneet vähintään viisi ääntä 5 momentissa tarkoitetussa äänestyksessä.

8. Jos edellä 7 momentissa tarkoitetun vaadittavan äänimäärän on saanut vain yksi [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomari, yleiskokous esittää päätöksen muodossa ehdokkaaksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomaria, joka sai vaadittavan viiden äänen vähimmäismäärän, ja [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomaria, joka sai eniten kannatusta niistä [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareista, jotka eivät saavuttaneet vaadittavaa viiden äänen vähimmäismäärää.

9. Jos 8 momentissa tarkoitetussa tapauksessa useampi kuin yksi niistä [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareista, jotka eivät saavuta 7 momentissa vaadittavaa äänimäärää, saa saman suurimman äänimäärän [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareilta, yleiskokous, mukaan lukien se [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomari, joka sai vähintään viisi ääntä, esittää päätöksen muodossa ehdokkaiksi Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään kaikkia niitä [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomareita, jotka ovat saaneet saman suurimman äänimäärän.

– –

11. Jos 4–9 momentissa säädetty menettely ei johda vähintään kahden [Trybunał Konstytucyjnyn] tuomarin nimittämiseen yleiskokouksen ehdokkaiksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään, [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtäviä hoitava tuomari päättää kokouksen ja kutsuu yleiskokouksen uudelleen koolle ehdokkaiden esittämiseksi [Trybunał Konstytucyjnyn] presidentin tehtävään.

– –”

Asian tausta

Trybunał Konstytucyjnyn kolmen tuomarin ja presidentin nimittämistä koskevat menettelyt

Kolmen Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin nimittämistä joulukuussa 2015 koskeva menettely

50 Sejm valitsi seitsemännellä vaalikaudellaan 8.10.2015 tekemillään päätöksillä viisi henkilöä Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin. Kolmen heistä eli R. H:n, A. J:n ja K. Ś:n oli määrä korvata tuomarit, joiden toimikausi päättyy 6.11.2015, ja kahden heistä tuomarit, joiden toimikausi päättyy joulukuussa 2015.

51 Sejmin kahdeksannen vaalikauden, jonka kokoonpano määräytyi 25.10.2015 pidettyjen parlamenttivaalien perusteella, ensimmäinen istunto järjestettiin 12.11.2015. Sejm teki 25.11.2015 viisi päätöstä, joissa todettiin, että 8.10.2015 tehdyillä päätöksillä ”ei ole oikeusvaikutuksia”, ja kehotettiin Puolan tasavallan presidenttiä pidättäytymään valan vastaanottamisesta viimeksi mainituilla päätöksillä valituilta henkilöiltä.

52 Sejm valitsi 2.12.2015 tekemillään päätöksillä viisi henkilöä Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin. Kolmen heistä eli H. C:n, L. M:n ja M. M:n oli määrä korvata tuomarit, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, ja kahden heistä tuomarit, joiden toimikausi päättyisi joulukuussa 2015. Nämä viisi henkilöä vannoivat 3.12. ja 9.12.2015 valat Puolan tasavallan presidentille. Trybunał Konstytucyjnyn presidentti kuitenkin kieltäytyi 3.12.2015 hyväksymästä sitä, että neljä näistä valantehneistä tuomareista aloittaa tehtävissään, ennen kuin olisi selvitetty kysymys siitä, oliko Sejm valinnut heidät pätevästi.

53 Trybunał Konstytucyjny ratkaisi 3.12.2015 antamallaan tuomiolla (asia K 34/15) kanteen, joka koski useiden perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain säännösten perustuslainvastaisuutta. Kyseinen tuomioistuin katsoi lähinnä, että Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin mukaan Sejmin sen vaalikauden, jonka aikana Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin yhdeksän vuoden toimikausi päättyy, kokoonpano valitsee uuden tuomarin. Tässä tilanteessa se totesi muun muassa, että perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 137 § oli perustuslain mukainen siltä osin kuin se koski niitä Trybunał Konstytucyjnyn tuomareita, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, mutta perustuslain vastainen siltä osin kuin se koski niitä kyseisen tuomioistuimen tuomareita, joiden toimikausi päättyisi joulukuussa 2015.

54 Niinpä Trybunał Konstytucyjny katsoi, että se, että Sejmin seitsemännellä vaalikaudella 8.10.2015 suoritettu kolmen tuomarin, joiden oli määrä korvata ne tuomarit, joiden toimikausi päättyisi 6.11.2015, valinta oli pätevä. Kyseinen tuomioistuin korosti lisäksi, että Puolan tasavallan presidentin oli vastaanotettava vala näiltä kolmelta tuomarilta, koska hänellä ei ole tältä osin harkintavaltaa. Sen mukaan Sejmillä ei sitä vastoin ollut oikeutta valita seitsemännellä vaalikaudella kahta tuomaria niiden tuomareiden tilalle, joiden toimikausi päättyisi joulukuussa 2015.

55 Trybunał Konstytucyjny totesi 9.12.2015 antamassaan tuomiossa (asia K 35/15) 19.11.2015 annetun muutoslain 1 §:n 6 kohdan olevan Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin, luettuna yhdessä sen 7 §:n kanssa, vastainen siltä osin kuin sillä perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annettuun lakiin lisätyssä 137a §:ssä säädettiin tuomareiden valitsemisesta Sejmin kahdeksannella vaalikaudella niiden tuomareiden tilalle, joiden toimikausi oli päättynyt seitsemännen vaalikauden aikana. Sitä vastoin kyseinen tuomioistuin vahvisti – samoin kuin 3.12.2015 antamassaan tuomiossa –, että perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 137 § oli perustuslain mukainen oikeusperusta sille, että Sejm valitsi seitsemännellä vaalikaudella kolme tuomaria niiden tuomareiden tilalle, joiden toimikausi päättyisi 6.11.2015. Lisäksi se totesi, että se, että kahdeksannella vaalikaudella valitaan perustuslakituomioistuimesta 25.6.2015 annetun lain 137a §:n, joka perustuu 19.11.2015 annettuun muutoslakiin, nojalla kolme tuomaria, joiden on tarkoitus korvata ne tuomarit, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, johtaa siihen, että Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden määrä on jatkossa 18.

56 Näistä kahdesta Trybunał Konstytucyjnyn tuomiosta huolimatta kukaan niistä kolmesta henkilöstä, jotka Sejm valitsi 8.10.2015 korvaamaan tuomarit, joiden toimikausi päättyisi 6.11.2015, ei vannonut valaa Puolan tasavallan presidentille eikä aloittanut tehtävissään kyseisessä tuomioistuimessa.

57 Trybunał Konstytucyjnyn tuolloinen presidentti A. R. antoi 12.1.2016 Sejmin 2.12.2015 valitsemille kahdelle henkilölle luvan korvata Trybunał Konstytucyjnyn jäseninä ne kaksi tuomaria, joiden toimikausi oli päättynyt joulukuussa 2015.

58 A. R:n toimikausi Trybunał Konstytucyjnyn presidenttinä päättyi 19.12.2016.

59 Puolan tasavallan presidentti antoi johdantosäännöksistä annetun lain 18 §:n nojalla Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävät tuomari J. P:n hoidettaviksi. Samana päivänä J. P. antoi H. C:lle, L. M:lle ja M. M:lle, jotka Sejm oli valinnut 2.12.2015 niiden kolmen tuomarin, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, korvaajiksi, luvan aloittaa Trybunał Konstytucyjnyn tuomareina.

60 Koska yksi Trybunał Konstytucyjnyn tuomareista kuoli heinäkuussa 2017 ja toinen saman vuoden joulukuussa, Sejm valitsi 19.9.2017 ja 30.1.2018 kaksi uutta tuomaria. Yksikään heistä ei kuulunut niiden kolmen tuomarin joukkoon, jotka oli valittu 8.10.2015 niiden tuomareiden tilalle, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015.

61 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi 7.5.2021 antamassaan tuomiossa Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 290 ja 291 kohta) erään yhtiön, jonka perustuslaillisen kanteen Trybunał Konstytucyjny oli hylännyt, saatettua siinä asian vireille, että M. M:n, joka oli ollut mukana perustuslaillisen kanteen tutkineessa tuomarikollegiossa, nimittämisessä kyseiseen tuomioistuimeen oli tapahtunut vakavia sääntöjenvastaisuuksia, mikä oli vastoin Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklassa vahvistetun ”laillisesti perustettua tuomioistuinta” koskevan oikeuden keskeistä sisältöä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että kyseiseltä yhtiöltä oli viety tämä oikeus sen vuoksi, että M. M. oli osallistunut Trybunał Konstytucyjnyssä käytyyn menettelyyn.

62 Päätelmänsä tueksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että sekä Sejm että Puolan tasavallan presidentti olivat selkeästi rikkoneet Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden nimittämistä koskevaa Puolan lainsäädäntöä. Se korosti, että Sejm oli 2.12.2015 kahdeksannella vaalikaudellaan valinnut kolme henkilöä, mukaan lukien M. M:n, Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin kolmen sellaisen tuomarin tilalle, joiden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, vaikka kyseiset virat oli jo täytetty kolmella Sejmin 8.10.2015 seitsemännellä vaalikaudella valitsemalla henkilöllä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi lisäksi, että Puolan tasavallan presidentti oli kieltäytynyt ottamasta vastaan valaa kolmelta 8.10.2015 valitulta henkilöltä, vaikka hän oli ottanut vastaan valan kolmelta 2.12.2015 valitulta henkilöltä (261–270 ja 275 kohta).

63 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että näin tapahtunut rikkominen koski Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden valintaan sovellettavaa Puolan oikeuden perustavanlaatuista säännöstä eli Puolan perustuslain 194 §:n 1 momenttia ja että rikkominen oli niin vakava, että se vaaransi valintamenettelyn legitimiteetin ja oli vastoin ”laillisesti perustettua tuomioistuinta” koskevan oikeuden keskeistä sisältöä sekä oikeusvaltioperiaatetta (276–287 kohta).

Trybunał Konstytucyjnyn presidentin nimittämistä koskeva menettely

64 J. P., jonka hoidettavaksi Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävät oli juuri annettu, kutsui 20.12.2016 kello 9.30 koolle yleiskokouksen pidettäväksi samana päivänä klo 13.30 tarkoituksena valita Puolan tasavallan presidentille esitettävät ehdokkaat kyseisen tuomioistuimen presidentin tehtävään. Yksi tuomareista pyysi yleiskokouksen lykkäämistä ja selitti, että kokoonkutsumiselle asetetun määräajan lyhyyden vuoksi kaikki tuomarit eivät voisi osallistua yleiskokoukseen. J. P. ei hyväksynyt pyyntöä.

65 Yleiskokouksessa läsnäolleista 14:stä Trybunal Konstytucyjnyn tuomarista vain kuusi – heidän joukossaan H. C., L. M. ja M. M. – suostuivat osallistumaan mainitun tuomioistuimen presidentin tehtävään esitettävien ehdokkaiden valintaan. Koska J. P. sai viisi ääntä ja M. M. yhden äänen, heitä esitettiin Puolan tasavallan presidentille ehdokkaina kyseiseen tehtävään.

66 Puolan tasavallan presidentti nimitti 21.12.2016 J. P:n Trybunał Konstytucyjnyn presidentiksi.

Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 ja 7.10.2021 antamat tuomiot

67 Trybunał Konstytucyjny antoi 14.7. ja 7.10.2021 kaksi tuomiota, jotka koskivat sitä, oliko unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee erityisesti Puolan tasavallan SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvaa velvollisuutta taata tehokas oikeussuoja, sopusoinnussa Puolan perustuslain kanssa (jäljempänä riidanalaiset tuomiot).

Tuomio 14.7.2021

68 Trybunał Konstytucyjny antoi 14.7.2021 asiassa P 7/20 tuomion, jonka perustelut julkaistiin 7.10.2021 (jäljempänä 14.7.2021 annettu tuomio).

69 Kyseisessä tuomiossa Trybunał Konstytucyjny, jossa asian oli saattanut vireille Sąd Najwyższyn (ylin yleinen tuomioistuin, Puola) Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto), tutki kysymyksen 8.4.2020 annetulla määräyksellä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) Puolan tasavallan osalta määrättyjen välitoimien ja erityisesti sen välitoimen, jolla Puolan tasavalta velvoitettiin keskeyttämään niiden lainsäännösten soveltaminen, joilla kurinpitojaostolle oli annettu toimivaltaa tuomareita koskevissa kurinpitoasioissa, yhteensopivuudesta Puolan perustuslain kanssa.

70 Trybunał Konstytucyjny katsoi, että ”siltä osin kuin [unionin tuomioistuin] asettaa Puolan tasavallalle Euroopan unionin jäsenvaltiona velvoitteita ultra vires toteuttamalla Puolan tuomioistuinten organisaatiota ja toimivaltaa sekä kyseisissä tuomioistuimissa käytäviä menettelyjä koskevia välitoimia, SEU 4 artiklan 3 kohdan toinen alakohta, luettuna yhdessä SEUT 279 artiklan kanssa, on ristiriidassa [Puolan] perustuslain 2 §:n, 7 §:n, 8 §:n 1 momentin ja 90 §:n 1 momentin, luettuina 4 §:n 1 momentin valossa, kanssa, joten siihen ei sovelleta [Puolan] perustuslain 91 §:n 1–3 momentissa vahvistettuja ensisijaisuuden ja välittömän sovellettavuuden periaatteita.”

71 Trybunał Konstytucyjny totesi 14.7.2021 antamansa tuomion vaikutuksista, että ”unionin tuomioistuimen luomat –– normit”, jotka annettiin ultra vires, olivat Puolan perustuslain vastaisia. Kyseinen tuomioistuin totesi lisäksi seuraavaa:

”[Puolan] perustuslain 190 §:n 1 momentin mukaan tämä tuomio, jossa todetaan riidanalaisen oikeussäännön olevan hierarkkisesti ristiriidassa [Puolan] perustuslain kanssa, on lopullinen ja yleisesti sitova. Trybunał Konstytucyjnyn tuomio on osoitettu kaikille niille, jotka soveltavat [unionin] oikeutta Puolan tasavallan alueella. –– Trybunał Konstytucyjnyn tuomiolla on taannehtiva vaikutus, ja se on luonteeltaan välittömästi sovellettava. Päätöksestä, jonka mukaan unionin toimella asetetaan Puolan tasavallalle ultra vires sellaisia velvoitteita, jotka koskevat sen tuomioistuinten organisaatiota ja toimivaltaa sekä niissä käytäviä menettelyjä, seuraa, että tuomioistuimen arvioimalla oikeusnormilla ei ole tältä osin mitään oikeusvaikutuksia Puolan tasavallan alueella. Erityisesti [Puolan] perustuslain 91 §:n 1–3 momentissa säädettyjä välittömän

oikeusvaikutuksen periaatetta (välitön soveltaminen) ja periaatetta, jonka mukaan unionin oikeus on ensisijainen kansallisiin lakeihin nähden, ei sovelleta unionin elinten, toimielinten ja organisatoristen yksiköiden ultra vires antamiin normatiivisiin toimiin.”

Tuomio 7.10.2021

72 Trybunał Konstytucyjny, jonka käsiteltäväksi ministerineuvoston puheenjohtaja oli saattanut asian, antoi täysistuntoon kokoontuneena 7.10.2021 tuomionsa asiassa K 3/21 (jäljempänä 7.10.2021 annettu tuomio), jonka perustelut julkaistiin 16.11.2022 ja jonka tuomiolauselmassa, joka puolestaan julkaistiin 12.10.2021, todetaan seuraavaa:

”1. Koska Euroopan unioni, jonka ovat perustaneet tasavertaiset ja suvereenit valtiot ’yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi’ ja jonka yhdentyminen perustuu Euroopan unionin oikeuteen ja sen tulkintaan Euroopan unionin tuomioistuimessa, on siirtymässä ’uuteen vaiheeseen’, jossa

a) Euroopan unionin elimet toimivat Puolan tasavallan niille perussopimuksissa antaman toimivallan rajojen ulkopuolella

b) [Puolan] perustuslaki ei ole Puolan tasavallan ylimmäntasoinen säädös, jonka pätevyys ja soveltaminen ovat ensisijaisia, ja jossa

c) Puolan tasavalta ei voi toimia suvereenin ja demokraattisen valtion tavoin,

[SEU] 1 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta, luettuna yhdessä [SEU] 4 artiklan 3 kohdan kanssa, on ristiriidassa [Puolan perustuslain] 2 ja 8 §:n sekä 90 §:n 1 momentin kanssa.

2. [SEU] 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, siltä osin kuin siinä annetaan kansallisille tuomioistuimille (yleisille tuomioistuimille, hallintotuomioistuimille, sotilastuomioistuimille ja Sąd Najwyższylle) tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla toimivalta

a) jättää soveltamatta ratkaisuissaan [Puolan] perustuslain säännöksiä, on ristiriidassa [Puolan] perustuslain 2 §:n, 7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 90 §:n 1 momentin ja 178 §:n 1 momentin kanssa,

b) perustaa päätöksensä säännöksiin, jotka eivät ole enää voimassa, koska Sejm on kumonnut ne ja/tai Trybunał Konstytucyjny on todennut ne [Puolan] perustuslain vastaisiksi, on ristiriidassa [Puolan] perustuslain 2 §:n, 7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 90 §:n 1 momentin, 178 §:n 1 momentin ja 190 §:n 1 momentin kanssa.

3. [SEU] 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja [SEU] 2 artikla, siltä osin kuin niissä annetaan kansallisille tuomioistuimille (yleisille tuomioistuimille, hallintotuomioistuimille, sotilastuomioistuimille ja Sąd Najwyższylle) tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla ja oikeuslaitoksen riippumattomuuden varmistamiseksi toimivalta

a) valvoa tuomareiden nimittämismenettelyn laillisuutta, mukaan lukien sen toimen laillisuus, jolla Puolan tasavallan presidentti nimittää tuomarin, ovat vastoin [Puolan] perustuslain 2 §:ää, 8 §:n 1 momenttia, 90 §:n 1 momenttia ja 179 §:ää, luettuna yhdessä 144 §:n 3 momentin 17 kohdan kanssa,

b) valvoa sellaisen päätöksen laillisuutta, jolla [KRS] tekee [Puolan] tasavallan presidentille tuomarin nimittämistä koskevan ehdotuksen, ovat vastoin [Puolan] perustuslain 2 §:ää, 8 §:n 1 momenttia, 90 §:n 1 momenttia ja 186 §:n 1 momenttia

c) lausua tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn virheellisyydestä ja näin ollen kieltäytyä tunnustamasta [Puolan] perustuslain 179 §:n mukaisesti tuomarin tehtävään nimitetyn henkilön tuomarin asemaa, ovat vastoin [Puolan] perustuslain 2 §:ää, 8 §:n 1 momenttia, 90 §:n 1 momenttia ja 179 §:ää, luettuna yhdessä 144 §:n 3 momentin 17 kohdan kanssa.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

73 Komissio antoi Puolan tasavallalle 22.12.2021 virallisen huomautuksen.

74 Se mainitsi kyseisessä huomautuksessa, että Trybunał Konstytucyjnyn Puolan perustuslaista erityisesti riidanalaisissa tuomioissa tekemän tulkinnan vuoksi Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan eikä unionin oikeuden autonomiaa, ensisijaisuutta, tehokkuutta ja yhtenäistä soveltamista koskevien yleisten periaatteiden mukaisia velvoitteitaan eikä ottanut huomioon unionin tuomioistuimen ratkaisujen sitovaa vaikutusta. Komissio katsoi myös, että Trybunał Konstytucyjny ei täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta, etukäteen laillisesti perustetusta tuomioistuimesta ja että Puolan tasavalta ei ole tältä osin noudattanut myöskään SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaista velvoitettaan.

75 Puolan tasavalta kiisti 18.2.2022 päivätyssä vastauksessaan komission esittämät moitteet.

76 Komissio lähetti 15.7.2022 päivätyllä kirjeellä Puolan tasavallalle perustellun lausunnon ja väitti, että Puolan tasavalta

– ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn erityisesti riidanalaisissa tuomioissa esittämä Puolan perustuslain tulkinta

– ei ole Trybunał Konstytucyjnyn erityisesti riidanalaisissa tuomioissa esittämän Puolan perustuslain tulkinnan valossa noudattanut unionin oikeuden autonomiaa, ensisijaisuutta, tehokkuutta ja yhtenäistä soveltamista koskeviin yleisiin periaatteisiin sekä unionin tuomioistuimen ratkaisujen sitovaan vaikutukseen perustuvia velvoitteitaan

– ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei sen kolmen tuomarin nimittämistä joulukuussa 2015 ja sen presidentin nimittämistä joulukuussa 2016 koskeviin menettelyihin liittyvien sääntöjenvastaisuuksien vuoksi enää täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta, etukäteen laillisesti perustetusta tuomioistuimesta.

77 Puolan tasavalta väitti 14.9.2022 päivätyssä vastauksessaan, että kaikki moitteet olivat perusteettomia.

78 Tässä tilanteessa komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

79 Unionin tuomioistuimen presidentin 23.10.2023 ja 7.11.2023 tekemillä päätöksillä Belgian kuningaskunta ja Alankomaiden kuningaskunta hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan komission vaatimuksia.

Kanteen tarkastelu

80 Komission kanne sisältää kolme kanneperustetta.

81 Ensimmäisellä ja toisella kanneperusteellaan komissio väittää, että riidanalaiset tuomiot ovat Puolan tasavallalle yhtäältä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla kuuluvien velvoitteiden ja toisaalta unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden sekä unionin tuomioistuimen tuomioiden sitovan vaikutuksen periaatteen vastaisia. Kolmas kanneperuste koskee SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomista Trybunał Konstytucyjnyn kolmen jäsenen nimittämismenettelyssä joulukuussa 2015 ja kyseisen tuomioistuimen presidentin nimittämismenettelyssä joulukuussa 2016 tapahtuneiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi.

82 Puolan tasavalta vaati vastineessaan unionin tuomioistuinta hylkäämään kanteen kokonaisuudessaan perusteettomana. Kyseinen jäsenvaltio on kuitenkin vastauskirjelmässään nimenomaisesti peruuttanut vastineensa ja myöntänyt täysin komission esittämät moitteet ja korostanut yhtyvänsä niihin.

83 Niinpä kanteen kohteena olevan väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen perustana olevia tosiseikkoja voidaan pitää toteen näytettyinä (ks. vastaavasti tuomio 7.12.2023, komissio v. Unkari (Yhdyskuntajätevesien keräys), C-587/22, EU:C:2023:963, 27 kohta).

84 Unionin tuomioistuimen on kuitenkin todettava, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty väitetyllä tavalla noudattamatta vai ei, ja näin on siinäkin tapauksessa, että asianomainen jäsenvaltio ei kiistä tai ei enää kiistä tätä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä (ks. vastaavasti tuomio 16.1.2014, komissio v. Espanja, C-67/12, EU:C:2014:5, 30 kohta ja tuomio 14.9.2017, komissio v. Kreikka, C-320/15, EU:C:2017:678, 21 kohta).

Ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten lausumat

85 Ensimmäisessä kanneperusteessaan, jossa on kaksi osaa, komissio väittää, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaista velvoitettaan taata tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Tämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen johtuu sen mukaan Trybunał Konstytucyjnyn molemmissa riidanalaisissa tuomioissa tekemästä Puolan perustuslain tulkinnasta.

86 Ensimmäisessä osassa komissio väittää, että 7.10.2021 annettu tuomio on ristiriidassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kanssa.

87 Komission mukaan kyseisen tuomion tuomiolauselman 2 ja 3 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny ei hyväksynyt unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, erityisesti 2.3.2021 annetussa tuomiossa A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) ja 6.10.2021 annetussa tuomiossa W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798) omaksuttua SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkintaa.

88 Kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta on esteenä KRS:n Sąd Najwyższyn tuomareiden nimittämismenettelyjen yhteydessä tekemien päätösten kaltaisten päätösten tuomioistuinvalvonnan rajoittamiselle ja varsinkin tällaisen valvonnan poistamiselle. Kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että tällaisten nimittämismenettelyjen sääntöjenmukaisuuden tarkistaminen on erottamaton osa unionin oikeudessa asetettua vaatimusta siitä, että tuomioistuin on etukäteen laillisesti perustettu, joten kansallisilla tuomioistuimilla on oikeus tuomioistuinratkaisun laillisuutta arvioidessaan tutkia riitautetun päätöksen antaneen tuomarin nimittämismenettelyn laillisuus.

89 Ensinnäkin Trybunał Konstytucyjny katsoi 7.10.2021 antamansa tuomion tuomiolauselman 2 kohdan b alakohdassa ja 3 kohdan b alakohdassa sekä oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 ja 8.5 kohdassa, että vaikutukset, jotka aiheutuvat siitä, että kansalliset tuomioistuimet soveltavat SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä 2.3.2021 antamassaan tuomiossa A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) ovat ristiriidassa Puolan perustuslain 2 ja 7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 90 §:n 1 momentin, 178 §:n 1 momentin, 186 §:n 1 momentin ja 190 §:n 1 momentin kanssa. Trybunał Konstytucyjny perusti komission mukaan päätelmänsä omaan tulkintaansa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ottamatta huomioon unionin tuomioistuimen tulkintaa ja hyväksymättä kyseisestä määräyksestä johtuvaa kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa yhtäältä ratkaista riidat sellaisten kansallisten säännösten perusteella, jotka eivät ole enää voimassa, koska kansallinen lainsäätäjä on kumonnut ne tai koska Trybunał Konstytucyjny on todennut ne perustuslain vastaisiksi, ja toisaalta arvioida KRS:n päätöksen, jossa Puolan tasavallan presidentille esitetään siinä mainittujen ehdokkaiden nimittämistä tuomarin tehtävään, lainmukaisuutta.

90 Toiseksi Trybunał Konstytucyjny katsoi 7.10.2021 antamansa tuomion tuomiolauselman 3 kohdan a ja c alakohdassa, että kansallisten tuomioistuinten toimivalta – sellaisena kuin se ilmenee SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä – valvoa tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn laillisuutta, lausua tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn virheellisyydestä ja katsoa, ettei tällaisessa menettelyssä nimitetyn tuomarin antamaa ratkaisua ole annettu, on ristiriidassa Puolan perustuslain 2 §:n, 8 §:n 1 momentin, 90 §:n 1 momentin ja 179 §:n, luettuina yhdessä 144 §:n 3 momentin 17 kohdan kanssa.

91 Kyseisen tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.4 ja 8.4 kohdasta ilmenee tältä osin, että Trybunał Konstytucyjny katsoi, että unionin tuomioistuimen 6.10.2021 antamassaan tuomiossa W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798) omaksuma SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkinta, jonka mukaan kansallisilla tuomioistuimilla on kyseisen määräyksen nojalla toimivalta tarkastaa erityistapauksissa tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn sääntöjenmukaisuus siitä johtuvien vaatimusten valossa, on Puolan perustuslain vastainen.

92 Trybunał Konstytucyjny tukeutui komission mukaan tässäkin yhteydessä omaan tulkintaansa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja sivuutti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön. Komission mukaan Trybunał Konstytucyjny kyseenalaistaa yleisesti kansallisten tuomioistuinten mahdollisuuden valvoa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan perusteella tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn sääntöjenmukaisuutta tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi. Se, että tällainen mahdollisuus on yleisesti poissuljettu, on komission mukaan ristiriidassa unionin oikeudessa tarkoitetun etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan vaatimuksen kanssa, jonka taustalla on erityisesti tuomareiden nimittämistä koskevien menettelyjen laillisuuden arviointi, sellaisena kuin sitä on tulkittu erityisesti 26.3.2020 annetussa tuomiossa uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) ja 6.10.2021 annetussa tuomiossa W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798).

93 Ensimmäisen kanneperusteensa toisen osan tueksi komissio väittää, että 14.7.2021 annettu tuomio on ristiriidassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kanssa.

94 Trybunał Konstytucyjny totesi kyseisessä tuomiossa erityisesti, että jäsenvaltion elimet, muun muassa tuomioistuimet, voivat SEU 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti soveltaa välittömästi välitoimia, jotka unionin tuomioistuin on määrännyt SEUT 279 artiklan nojalla, ainoastaan, jos kyseiset toimet ovat ”unionille annetun toimivallan periaatteen” mukaisia ja jos ne ovat sopusoinnussa jäsenvaltion perustuslaillisen identiteetin sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa.

95 Nyt käsiteltävässä tapauksessa Trybunał Konstytucyjny katsoi, että 8.4.2020 annetussa määräyksessä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) määrätyt Puolan tuomioistuinten organisaatiota ja toimintaa sekä niissä käytäviä menettelyjä koskevat välitoimet toteutettiin ultra vires, koska perussopimuksissa ei anneta unionille toimivaltaa Puolan tuomioistuinten organisaation ja toimivallan sekä niissä käytävien menettelyjen osalta, vaan nämä heijastavat Puolan tasavallan perustuslaillista identiteettiä.

96 Lisäksi Trybunał Konstytucyjny katsoi, että kyseisillä välitoimilla loukataan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, koska niillä puututaan suhteettomasti Puolan oikeuslaitoksen organisaatioon epäämällä kurinpitojaoston tuomareilta mahdollisuus ratkaista kurinpitoasioita, mikä on vastoin tuomareiden riippumattomuuden periaatetta.

97 Komission mukaan Trybunał Konstytucyjny loukkasi selkeästi SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettua oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan katsomalla, että unionin tuomioistuin oli lausunut ultra vires, ja kyseenalaistamalla siten unionin tuomioistuimen toimivallan määrätä SEUT 279 artiklan nojalla välitoimista, kun tällaiset toimet osoittautuvat tarpeellisiksi tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa. Trybunał Konstytucyjnyn tulkinta Puolan perustuslaista on komission mukaan esteenä tällaisten unionin tuomioistuimen määräämien välitoimien sitovan vaikutuksen tunnustamiselle, mikä on selkeästi SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, asetettujen vaatimusten vastaista.

98 Trybunał Konstytucyjnyn perustelu, jonka mukaan se vastustaa unionin tuomioistuimen tulkintaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja sen kyseisen määräyksen soveltamisen varmistamiseksi määräämiä välitoimia Puolan tuomareiden riippumattomuuden säilyttämiseksi,

on komission mielestä hylättävä. Kuten unionin tuomioistuin selitti 8.4.2020 antamassaan määräyksessä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277), komission vaatimilla välitoimilla pyrittiin nimenomaan säilyttämään Puolan tuomioistuinten tuomareiden riippumattomuus eikä heikentämään sitä.

99 Puolan tasavalta katsoo, että ensimmäinen kanneperuste on perusteltu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

100 Ennen ensimmäisen kanneperusteen tutkimista on muistutettava, että jäsenvaltioiden velvollisuus noudattaa perussopimusten määräyksiä velvoittaa kaikkia niiden viranomaisia ja siten myös lainkäyttöviranomaisia niiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Jäsenvaltion voidaan siten lähtökohtaisesti todeta SEUT 258 artiklan nojalla jättäneen noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan riippumatta siitä, mikä tämän valtion elin on toiminnallaan tai laiminlyönnillään aiheuttanut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, ja vaikka kyseessä on perustuslakien nojalla riippumaton elin (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta), C-416/17, EU:C:2018:811, 106 ja 107 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

101 Tässä tilanteessa on todettava, että jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen oikeuskäytäntö voi olla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen kohteena, jos se voi merkitä sitä, että kyseinen jäsenvaltio jättää noudattamatta unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan.

– *Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa*

102 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa ja etenkin kansallisten tuomioistuinten perustaminen, kokoonpano, toimivalta ja toiminta kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden ja erityisesti SEU 2 ja SEU 19 artiklan nojalla kuuluvia velvoitteita (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, 48 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

103 Tarkemmin sanottuna jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden mainitun toimivallan nojalla antamat säännökset eivät ole SEU 2 ja SEU 19 artiklasta johtuvien vaatimusten vastaisia eivätkä vaikuta niiden tehokkaaseen soveltamiseen.

104 Näin voi olla muun muassa silloin, kun kyse on kansallisista säännöksistä, jotka koskevat tuomareiden nimittämistä koskevien päätösten aineellisia edellytyksiä ja menettelysääntöjä, ja mahdollisesti säännöksistä, jotka koskevat tällaisten nimitysmenettelyjen yhteydessä sovellettavaa tuomioistuinvalvontaa (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku), C-824/18, EU:C:2021:153, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

105 SEU 19 artiklan 1 kohdasta johtuvien velvoitteiden osalta on korostettava, että tässä määräyksessä, jossa SEU 2 artiklassa vahvistettu oikeusvaltion arvo konkretisoituu, kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtäväksi annetaan taata unionin oikeuden täysi soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisille unionin oikeuden nojalla kuuluva tehokas oikeussuoja

(tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 217 kohta ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 39 kohta).

106 Yksityisille unionin oikeuden perusteella kuuluvien oikeuksien tehokkaan oikeussuojan periaate, johon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa siis viitataan, on jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuva unionin oikeuden yleinen periaate. Tällainen oikeussuoja vahvistetaan myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 13 artiklassa, joiden sisältö vastaa perusoikeuskirjan 47 artiklaa. Viimeksi mainittu määräys on siten otettava asianmukaisesti huomioon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkinnassa (ks. vastaavasti tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, 89 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

107 Tämän tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi jokaisen jäsenvaltion on SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla varmistettava, että elimet, joiden tehtävänä voi unionin oikeudessa tarkoitettuina ”tuomioistuimina” olla lausua unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyvistä kysymyksistä ja jotka kuuluvat siten sen oikeussuojakeinojen järjestelmään unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset, joihin kuuluu muun muassa perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistetut takeet pääsystä riippumattomaan, puolueettomaan ja etukäteen laillisesti perustettuun tuomioistuimeen (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 220 ja 221 kohta; tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 40 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 70 ja 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

108 On erityisesti korostettava, että tuomioistuinten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevat vaatimukset ovat osa tehokasta oikeussuojaa ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden keskeistä sisältöä ja että kyseisellä oikeudella on ensisijainen merkitys sen takaajana, että yksityisten unionin oikeuteen perustuvia oikeuksia suojataan ja SEU 2 artiklassa vahvistetut jäsenvaltioille yhteiset arvot, mukaan lukien oikeusvaltiota koskeva arvo, turvataan. Näillä erityisesti SEU 19 artiklassa määrätyillä vaatimuksilla konkretisoidaan siten yksi SEU 2 artiklassa vahvistetuista unionin ja jäsenvaltioiden perusarvoista, jotka määrittävät itse unionin identiteettiä yhteisenä oikeusjärjestyksenä ja joita sekä unionin että jäsenvaltioiden on kunnioitettava (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 71 kohta; tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, 94 kohta ja tuomio 29.7.2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, 46 ja 47 kohta).

109 Tältä osin on korostettava, että unionin tuomioistuimen on sille SEU 19 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa annetun tehtävän mukaisesti varmistettava, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

110 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että koska unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta tulkita lopullisesti ja sitovasti unionin oikeutta, sen on täsmennettävä ne SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, johtuvat vaatimukset, jotka koskevat tuomioistuinten riippumattomuutta, puolueettomuutta ja sitä, että ne ovat etukäteen laillisesti perustettuja. Jotta taattaisiin SEU 19 artiklan 1 kohdassa edellytetty unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa, nämä vaatimukset

eivät voi riippua kansallisen oikeuden säännösten tulkinnasta eivätkä kansallisen tuomioistuimen unionin oikeuden oikeussäännöistä tekemästä tulkinnasta, joka ei vastaa unionin tuomioistuimen tulkintaa (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

111 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 267 artiklan mukaisen ennakkoratkaisumenettelyn, jolla otetaan käyttöön tuomioistuinten välinen vuoropuhelu unionin tuomioistuimen ja jäsenvaltioiden tuomioistuimien välillä, tavoitteena on juuri varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan yhtenäisesti, jolloin voidaan siis varmistaa unionin oikeuden johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja autonomia sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisluonne (ks. vastaavasti tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 222 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

112 Kansallisen tuomioistuimen on näin ollen käytettävä tätä menettelyä silloin, kun se epäilee kansallisen oikeutensa yhteensopivuutta sellaisen unionin oikeuden oikeussäännön kanssa, joka edellyttää tulkintaa.

113 SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvien vaatimusten noudattamisen tarkastamisesta on todettava, että on selvää, että kyseisessä määräyksessä asetetaan jäsenvaltioille selvä ja täsmällinen velvollisuus saavuttaa tietty tulos eikä siihen liity niiden tuomioistuinten, joiden on tulkittava ja sovellettava unionin oikeutta, riippumattomuutta koskevia ehtoja (tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku), C-824/18, EU:C:2021:153, 146 kohta).

114 Kansallisten tuomioistuinten, joiden tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa unionin oikeutta, on näin taattava unionin oikeudessa ja siten SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetettujen vaatimusten täysi vaikutus jättämällä tarvittaessa soveltamatta unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä kyseisen määräyksen välittömän oikeusvaikutuksen vuoksi (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 kohta ja tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 252 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

115 Jos siis todetaan, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on rikottu, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate velvoittaa kansalliset tuomioistuimet, joiden tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa unionin oikeutta, jättämään omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkia SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä – perustuivatpa ne lakiin tai perustuslakiin – ilman, että sen olisi pyydettävä, että tällaiset säännökset ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jollakin muulla perustuslain mukaisella keinolla, tai odotettava tämän tapahtumista (ks. vastaavasti tuomio 18.5.2021, Asociația ”Forumul Judecătorilor din România” ym., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 251 kohta ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

116 SEU 19 artiklan 1 kohdassa edellytettyä velvollisuutta soveltaa täysimääräisesti kaikkia unionin oikeuden oikeussääntöjä, joilla on välitön oikeusvaikutus, on pidettävä välttämättömänä sen takaamiseksi, että unionin oikeutta sovelletaan täysimääräisesti kaikissa jäsenvaltioissa (tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 54 kohta).

117 Unionin oikeuden luonteesta johtuvien vaatimusten kanssa ovat siis yhteensopimattomia kaikki sellaiset kansallisen oikeusjärjestyksen säännökset tai lainsäädännölliset, hallinnolliset taikka tuomioistuinten käytännöt, jotka heikentäisivät unionin oikeuden tehokkuutta estämällä sen, että unionin oikeuden soveltamiseen toimivaltainen tuomioistuin voi jo unionin oikeuden soveltamisajankohtana tehdä kaiken tarpeellisen sellaisten kansallisten säännösten syrjäyttämiseksi, jotka mahdollisesti estävät välittömästi sovellettavien unionin oikeussääntöjen täyden tehokkuuden (tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 272 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

118 Niinpä unionin tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi oli saatettu SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkintaa koskeva ennakkoratkaisupyyntö sellaisen valituksen yhteydessä, jonka Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin hakeneet henkilöt olivat tehneet KRS:n päätöksistä, totesi 2.3.2021 antamansa tuomion A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) 128, 136 ja 139 kohdassa olennaisilta osin, että kyseinen määräys on esteenä kansallisille lainsäädäntömuutoksille, joilla tehdään tehottomaksi ja sitten lakkautetaan kokonaan tällaisen elimen tuomareiden nimittämistä koskevien menettelyjen yhteydessä tekemien päätösten tuomioistuinvalvonta. Unionin tuomioistuin katsoi, että jos tällainen elin ei tarjoa riittäviä takeita riippumattomuudesta, valitsematta jääneiden ehdokkaiden käytettävissä oleva oikeussuojakeino – vaikka se rajoittuisikin sen tarkastamiseen, ettei harkintavaltaa ole ylitetty tai käytetty väärin ja ettei oikeudellista virhettä tai ilmeistä arviointivirhettä ole tehty – on tarpeen tuomareiden nimittämistä koskevien menettelyjen suojaamiseksi suoralta tai välilliseltä vaikuttamiselta.

119 Unionin tuomioistuin täsmensi mainitussa tuomiossa vielä ensisijaisuuden periaatteesta johtuvia vaatimuksia, joita ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on noudatettava, jos kansallinen lainsäätäjä ei ole nimennyt ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen lisäksi muuta tuomioistuinta, joka täyttää unionin oikeudesta johtuvat riippumattomuusvaatimukset ja jonka on ratkaistava käsiteltäväkseen saatetut asiat sen jälkeen, kun se on saanut unionin tuomioistuimelta vastauksen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sille esittämiin kysymyksiin. Unionin tuomioistuin katsoi saman tuomion 149 kohdassa, että kyseisen asian tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi korjata SEUT 267 artiklan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomisen, joka johtui sellaisen kansallisen lain antamisesta, jolla siltä oli olennaisilta osin viety kokonaan tehokas toimivalta antaa asiaratkaisu näissä samoissa oikeusriidoissa valvomalla KRS:n päätöksiä, tehokkaasti vain jatkamalla sen lainkäyttövallan käyttämistä, jonka nojalla se esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön aikaisemmin sovellettujen kansallisten säännösten mukaisesti.

120 Lisäksi unionin tuomioistuin täsmensi 6.10.2021 antamansa tuomion W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798) 154, 155 ja 161 kohdassa velvoitteita, joita ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle esittäneen kansallisen tuomioistuimen on noudatettava, jos se tulee siihen tulokseen, että kaikista kansallisen tuomarin nimittämistä koskevaan menettelyyn liittyvistä olosuhteista ilmenee, että nimitys on tapahtunut selvästi asianomaisen tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan liittyvien perustavanlaatuisten säännösten vastaisesti ja että mainitun menettelyn lopputuloksen integriteetti vaarantuu, koska yksityisillä on perusteltuja epäilyjä asianomaisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Tällaisessa tapauksessa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetetuista vaatimuksista ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteesta seuraa, että kansallisen tuomioistuimen on

katsottava, ettei tällaisen tuomioistuimen ratkaisua ole koskaan annettu, jos tällainen seuraus on kyseessä olevan menettelyllisen tilanteen kannalta välttämätön unionin oikeuden ensisijaisuuden takaamiseksi, eikä mikään kansallisen oikeuden säännös voi olla tämän esteenä.

121 Nyt käsiteltävässä asiassa 7.10.2021 annetusta tuomiosta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjnyn kyseisessä tuomiossa tekemä tulkinta Puolan perustuslaista on esteenä sille, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä erityisesti edellä 118–120 kohdassa mainituissa tuomioissa, johtuvat vaatimukset voisivat tuottaa Puolassa oikeusvaikutuksia ja varmistaa kyseisen määräyksen täyden tehokkuuden.

122 Ensinnäkin on nimittäin niin – kuten julkisasiamies pääasiallisesti esittää ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa – että 7.10.2021 annetun tuomion tuomiolauselman 2 kohdan b alakohdasta ja 3 kohdan b alakohdasta sekä sen oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 ja 8.5 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny ei hyväksy niitä vaikutuksia, jotka kansallisten tuomioistuinten kannalta aiheutuvat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, soveltamisesta, ja se sulkee yleisesti pois kansallisten tuomioistuinten toimivallan valvoa sellaisten KRS:n päätösten laillisuutta, joissa esitetään ehdokkaita nimitettäviksi lainkäyttötehtäviin.

123 Toiseksi – kuten julkisasiamies pääasiallisesti esittää ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa – 7.10.2021 annetun tuomion tuomiolauselman 3 kohdan a ja c alakohdasta sekä sen oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.4 ja 8.4 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny sulkee yleisesti pois kansallisten tuomioistuinten SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvan toimivallan valvoa toimivaltansa puitteissa tuomareiden nimittämistä koskevien menettelyjen – mukaan lukien nimitystoimet – laillisuutta, lausua tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn puutteellisuuksista ja siten pitää tällaisessa menettelyssä nimitetyn tuomarin antamaa ratkaisua mitättömänä, vaikka tällainen seuraus olisi välttämätön kyseessä olevassa menettelyllisessä tilanteessa.

124 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että sitä, että kansallinen tuomioistuin hoitaa sille perussopimuksissa annettuja tehtäviä ja noudattaa sille perussopimuksissa näin asetettuja velvollisuuksia panemalla täytäntöön SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kaltaiset määräykset, ei lähtökohtaisesti voida kieltää siltä (tuomio 13.7.2023, YP ym. (Tuomarin koskemattomuuden poistaminen ja virantoimituksesta pidättäminen), C-615/20 ja C-671/20, EU:C:2023:562, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

125 Niinpä 7.10.2021 annettu tuomio on esteenä sille, että Puolan tuomioistuimet voisivat toimivaltansa rajoissa soveltaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut muun muassa edellä 118–120 kohdassa mainituissa tuomioissa, ja toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asianomaisten yksityisten oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan toteutuu unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Mainittu 7.10.2021 annettu tuomio on tästä syystä – kuten muun muassa edellä 103, 104, 107, 110, 117 ja 119 kohdassa esitetyistä seikoista ilmenee – selvästi ristiriidassa kyseiseen määräykseen, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sillä olevan, unionin oikeuden lopullista ja sitovaa tulkitsemista koskevan yksinomaisen toimivallan nojalla sitä tulkinnut, erottamattomasti liittyvien vaatimusten kanssa.

126 Tästä seuraa, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn 7.10.2021 antamassaan tuomiossa tekemä tulkinta Puolan perustuslaista.

127 Komission ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on siten hyväksyttävä.

– *Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa*

128 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa koskee 14.7.2021 annettua tuomiota, jolla Trybunał Konstytucyjny kyseenalaisti unionin tuomioistuimen 8.4.2020 antamallaan määräyksellä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) SEUT 279 artiklan nojalla määräämien välitoimien välittömän soveltamisen.

129 Erityisesti edellä 102–104, 107, 109 ja 110 kohdassa esitettyjen toteamusten mukaisesti sen valvonta, noudattavatko jäsenvaltiot SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, johtuvia vaatimuksia, kuuluu täysin unionin tuomioistuimen toimivaltaan erityisesti silloin, kun sen käsiteltäväksi on saatettu komission SEUT 258 artiklan nojalla nostama jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

130 Jotta voidaan taata annettavan lopullisen ratkaisun täysi tehokkuus, välttää aukko unionin tuomioistuimen takaamassa oikeussuojassa ja taata unionin oikeuden tehokas soveltaminen, joka kuuluu erottamattomasti SEU 2 artiklassa vahvistettuun oikeusvaltion arvoon, joka on yksi unionin peruspilareista, SEUT 279 artiklassa annetaan unionin tuomioistuimelle toimivalta määrätä välitoimimenettelyssä esitetystä asianosaisen hakemuksesta tarpeellisiksi katsomistaan välitoimista (ks. analogisesti määräys 20.11.2017, komissio v. Puola, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 94, 97 ja 102 kohta).

131 Tästä seuraa, että oikeuslaitoksen järjestämistä koskevat kansalliset säännökset voivat jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä olla paitsi SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisen valvonnan kohteena myös unionin tuomioistuimen määräämien välitoimien, joilla pyritään muun muassa keskeyttämään mainittujen säännösten soveltaminen, kohteena (ks. vastaavasti unionin tuomioistuimen varapresidentin määräys 14.7.2021, komissio v. Puola, C-204/21 R, EU:C:2021:593, 54 kohta).

132 Tältä osin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 160 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että välitoimista päättävä tuomari voi määrätä välitoimen, jos on selvitetty, että sen määrääminen ilmeisesti on tosiasiallisesti ja oikeudellisesti perusteltua (fumus boni juris) ja että se on kiireellinen siinä mielessä, että hakijan etuja koskevan vakavan ja korjaamattoman vahingon välttämiseksi tai jo aiemmin määrättyjen muiden välitoimien noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen, että välitoimi määrätään ja sen vaikutukset alkavat jo ennen pääasiassa annettavaa ratkaisua, ja välitoimista päättävän tuomarin on tarvittaessa punnittava esillä olevia intressejä (ks. vastaavasti määräys 20.11.2017, komissio v. Puola, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 99 ja 104 kohta ja määräys 17.12.2018, komissio v. Puola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, 29 kohta).

133 Unionin oikeuden täysi tehokkuus vaarantuisi, jos kansallisen oikeuden säännös voisi olla esteenä unionin tuomioistuimen SEUT 279 artiklan nojalla määräämien välitoimien sitovan vaikutuksen tunnustamiselle ja siten sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluva oikeusriita, panee tällaiset välitoimet täytäntöön erityisesti ratkaisun, jonka unionin tuomioistuin antaa sellaisten oikeuksien olemassaolosta, joihin on vedottu unionin oikeuden perusteella, täyden tehokkuuden takaamiseksi.

134 Unionin tuomioistuin määräsi 8.4.2020 antamassaan määräyksessä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) SEUT 279 artiklan nojalla sellaisten Puolan säännösten soveltamisen keskeyttämisestä, joilla annetaan kurinpitojaostolle toimivalta ratkaista tuomareita koskevat kurinpitoasiat sekä ensimmäisenä oikeusasteena että toisena oikeusasteena, kunnes asiassa komissio v. Puola (C-791/19) annettaisiin lopullinen ratkaisu. Lisäksi unionin tuomioistuin määräsi kyseisessä määräyksessä Puolan tasavallan pidättäytymään tuomion julistamiseen saakka siirtämästä kurinpitojaostossa vireillä olevia asioita sellaiselle ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia, jotka on määritetty muun muassa 19.11.2019 annetussa tuomiossa A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982).

135 Mainitun määräyksen 77 kohdassa unionin tuomioistuin katsoi lähinnä, että ensi näkemältä ei voitu sulkea pois sitä, että kansallisilla säännöksillä, joiden täytäntöönpanon keskeyttämistä komissio vaati, loukataan Puolan tasavallalle SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla kuuluvaa velvoitetta taata, että Sąd Najwyższyn tuomareita ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevissa kurinpitomenettelyissä annettavia ratkaisuja valvoo elin, joka täyttää tehokkaaseen oikeussuojaan erottamattomasti liittyvät vaatimukset, kuten riippumattomuuden vaatimuksen.

136 Unionin tuomioistuin totesi saman määräyksen 78 kohdassa, että kun otetaan huomioon sekä komission esittämät että muun muassa 24.6.2019 annetusta tuomiosta komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus) (C-619/18, EU:C:2019:531) ja 19.11.2019 annetusta tuomiosta A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) ilmenevät tulkintaseikat, komission asiassa komissio v. Puola (C-791/19) nostaman jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen ensimmäisen kanneperusteen toisen väitteen, joka oli kyseisen määräyksen antamiseen johtaneen välitoimihakemuksen taustalla, yhteydessä esitetyt perustelut vaikuttivat ensi näkemältä sellaisilta, että niille oli vakavasti otettavia perusteita.

137 Kuten 8.4.2020 annetun määräyksen komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) 53 kohdasta ilmenee, kyseisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen ensimmäisen kanneperusteen toinen väite koski SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomista siltä osin kuin Puolan tasavalta ei ollut taannut kurinpitojaoston riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

138 Kyseisessä unionin tuomioistuimen määräyksessä määrättyjen välitoimien tarkoituksena oli siis taata asiassa komissio v. Puola (C-791/19) nostetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen käsittelyn päätteeksi annettavan tuomion täysi tehokkuus, jotta vältettäisiin aukko unionin tuomioistuimen SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla takaamassa oikeussuojassa.

139 Nyt käsiteltävässä tapauksessa Trybunał Konstytucyjny katsoi 14.7.2021 antamassaan tuomiossa, että unionin tuomioistuimen 8.4.2020 antamallaan määräyksellä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) määräämät välitoimet oli toteutettu ultra vires, koska perussopimuksissa ei anneta unionille toimivaltaa Puolan tuomioistuinten organisaation ja toimivallan sekä kyseisissä tuomioistuimissa käytävien menettelyjen osalta. Kyseisen tuomion mukaan välitoimet olivat ristiriidassa Puolan perustuslain 190 §:n 1 momentista johtuvan Trybunał Konstytucyjnyn tuomioiden erga omnes -velvoittavuuden ja lopullisuuden kanssa.

140 Kyseisestä tuomiosta ilmenee siten, että Trybunał Konstytucyjny kyseenalaisti itse periaatteen, jonka mukaan Puolan tasavallalla on velvollisuus noudattaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan oikeuslaitoksen järjestämisen alalla, sellaisena kuin se todettiin muun muassa edellä 102–104 kohdassa. Kyseisellä tuomiolla Trybunał Konstytucyjny ennen kaikkea kieltäytyi yleisesti ja selkeästi edellä 130–132 kohdassa todetun vastaisesti tunnustamasta unionin tuomioistuimen toimivaltaa määrätä SEUT 279 artiklan nojalla välitoimista, joilla pyritään turvaamaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan riippumattomassa tuomioistuimessa Puolassa.

141 Tässä tilanteessa on todettava, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 antamassaan tuomiossa tekemä tulkinta Puolan perustuslaista.

142 Tästä seuraa, että ensimmäisen kanneperusteen toinen osa on perusteltu ja että ensimmäinen kanneperuste on siten hyväksyttävä kokonaisuudessaan.

Toinen kanneperuste

Asianosaisten lausumat

143 Toisessa perusteessaan, jossa on kaksi osaa, komissio väittää, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden eikä unionin tuomioistuimen tuomioiden sitovan vaikutuksen periaatteen mukaisia velvoitteitaan. Tämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen johtuu komission mukaan siitä, että Trybunał Konstytucyjny teki riidanalaisissa tuomioissa Puolan perustuslaista sellaisen tulkinnan, jonka seurauksena perussopimusten perustavanlaatuisten määräysten, kuten SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEU 19 artiklan 1 kohdan ja SEUT 279 artiklan, ensisijaisuutta ja tehokkuutta koskevat periaatteet yksipuolisesti sivuutetaan ja kaikki puolalaiset elimet määrätään olemaan soveltamatta kyseisiä määräyksiä. Näin Trybunał Konstytucyjny estää komission mukaan kansallisia elimiä soveltamasta tehokkaasti SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja noudattamasta unionin tuomioistuimen määräämiä välitoimia.

144 Toisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa komissio huomauttaa, että Trybunał Konstytucyjny katsoi 7.10.2021 antamassaan tuomiossa, että SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut erityisesti 2.3.2021 antamassaan tuomiossa A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) ja 6.10.2021 antamassaan tuomiossa W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798), ovat ristiriidassa Puolan perustuslain kanssa. Lisäksi komissio katsoo, että Trybunał Konstytucyjny kielsi – viitaten siihen, että sen tuomiot olivat Puolan perustuslain 190 §:n 1 momentin mukaisesti sitovia erga omnes ja lopullisia – mainitussa 7.10.2021 antamassaan tuomiossa kaikkia Puolan julkisia elimiä ja erityisesti tuomioistuimia soveltamasta näitä EU-sopimuksen määräyksiä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut.

145 Yksi erityinen seuraus 7.10.2021 annetusta tuomiosta on Puolan tuomioistuimille asetettu kielto varmistaa, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut 2.3.2021 antamassaan tuomiossa A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen

ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153), vaikutukset toteutuvat kokonaisuudessaan, koska Trybunał Konstytucyjny katsoi, että tällainen tulkinta on ristiriidassa Puolan perustuslain 8 §:n 1 momentin kanssa siltä osin kuin mainitun tulkinnan mukaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetään, että KRS:n päätöksiin Sąd Najwyższyn tuomarin tehtäviin nimitettävistä ehdokkaista on voitava kohdistaa tuomioistuinvalvontaa.

146 Lisäksi Puolan tuomioistuinten on 7.10.2021 annetun tuomion mukaan pidättäydyttävä varmistamasta sen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön tehokkuutta, joka koskee kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa valvoa sitä, täyttääkö tuomioistuin unionin oikeudessa asetetun vaatimuksen etukäteen laillisesti perustamisesta, kun tällainen valvonta merkitsee tuomarin nimittämistä koskevan menettelyn arviointia.

147 Tältä osin erityisesti 7.10.2021 annetun tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 8.3–8.6 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny katsoi unionin tuomioistuimen SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan osalta esittämän tulkinnan, joka mahdollistaa toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille KRS:n päätösten tehokkaan tuomioistuinvalvonnan – missä yhteydessä ne voivat tarvittaessa jättää soveltamatta kansallisia säännöksiä ja Trybunał Konstytucyjnyn oikeuskäytäntöä – ja tuomarinimitysten sääntöjenmukaisuuden arvioinnin, jotta ne voivat taata asianosaisille oikeuden tehokkaaseen oikeussuojaan, olevan ultra vires ja loukkaavan lainvastaisesti Puolan perustuslaillista identiteettiä.

148 Trybunał Konstytucyjnyn mukaan yhtäältä kansallisten tuomioistuinten toimivalta valvoa tuomareiden nimittämistä koskevien menettelyjen sääntöjenmukaisuutta johtaisi nimittäin siihen, että Puolan tasavallan presidentin perustuslaillista oikeutta nimittää henkilö tuomarin tehtävään KRS:n esityksestä rajoitettaisiin. Toisaalta se, että Puolan tuomioistuimet soveltaisivat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaista vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, johtaisi Puolan tasavallan presidentin tuomarinimityksiä koskevien toimien laillisuuden kyseenalaistamiseen, vaikka tällaisiin toimiin ei voida kohdistaa tuomioistuinvalvontaa Puolan presidentille annetun toimivallan vuoksi ja vaikka tuomarinimitysten peruuttaminen tai valvonta on Puolan perustuslain 179 §:n ja 144 §:n 3 momentin 17 kohdan säännösten mukaan kiellettyä sen jälkeen, kun presidentti on päättänyt niistä.

149 Lisäksi Trybunał Konstytucyjny katsoi 7.10.2021 annetun tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 2.4 ja 4.1 kohdassa, että SEU 4 artiklan 2 kohdassa määritetään rajat unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen soveltamiselle ja unionin tuomioistuimen toimivallalle jäsenvaltioiden perustuslaillisen identiteetin ja valtion keskeisten tehtävien kunnioittamiseksi.

150 Kyseisen tuomion vaikutusten osalta sen oikeudelliset perustelut sisältävän osan 10 kohdasta ilmenee, että sen lisäksi, että Trybunał Konstytucyjny kielsi puolalaisia tuomioistuimia soveltamasta SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa tehokkaasti unionin tuomioistuimen kyseisestä määräyksestä tekemää tulkintaa vastaavalla tavalla ja jättämästä tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kyseisen tulkinnan kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä, se katsoi myös, että unionin tuomioistuimen mainitusta määräyksestä esittämällä tulkinnalla, luettuna yhdessä SEU 2 artiklan kanssa, ei ole oikeusvaikutuksia Puolan oikeusjärjestyksessä.

151 Komissio mainitsee vielä, että kyseisen tuomion tuomiolauselman 1 kohta sisältää ”erittäin huolestuttavan” toteamuksen siitä, hyväksyykö Puolan tasavalta sen unioniin liittymisestä aiheutuvat oikeudelliset seuraukset. Tämä toteamus on kuitenkin muotoiltu moniselitteisesti, minkä vuoksi komissio pitää vaikeana tai jopa mahdottomana johtaa siitä täsmällisiä oikeudellisia seurauksia.

152 Yhtäältä kyseisen toteamuksen voidaan komission mukaan tulkita ilmentävän sitä, että Trybunał Konstytucyjny kyseenalaisti perussopimusten perustavanlaatuisimpien määräysten eli SEU 1 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan sekä SEU 4 artiklan 3 kohdan nykyisen pätevyyden, minkä se tekee ”provokatiivisella toteamuksella”, jonka mukaan Euroopan yhdentyminen on edennyt uuteen vaiheeseen, jossa unionin elimet toimivat niille annetun toimivallan rajat ylittäen, mistä seuraa, että Puolan perustuslaki ei ole Puolan tasavallan ylin normi eikä kyseinen jäsenvaltio voi enää toimia suvereenin ja demokraattisen valtion tavoin. Tällainen kanta olisi komission mielestä suora hyökkäys itse unionia kohtaan jäsenvaltioiden yhteisenä oikeusjärjestyksenä, joka perustuu SEU 2 artiklassa mainittuihin arvoihin ja jonka puitteissa tapahtuu kaikki unionin toimielinten toiminta, jonka näin oletetaan olevan sopusoinnussa SEU 5 artiklan 2 kohdassa vahvistetun annetun toimivallan periaatteen kanssa.

153 Toisaalta 7.10.2021 annetun tuomion tuomiolauselman 1 kohtaan sisältyvän toteamuksen voidaan komission mukaan katsoa myös viittaavan tilanteeseen, jota ei ole vielä syntynyt ja jonka osalta Trybunał Konstytucyjny esittää ”varauman” muistuttaen annetun toimivallan periaatteen noudattamisen tärkeydestä Euroopan yhdentymisen pysyttämiseksi niissä sopimuksissa, joihin unioni perustuu, määritetyissä rajoissa. Kyseisen tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 11 luvussa olevat ”loppuhuomautukset” näyttävät komission mukaan jossain määrin tukevan tällaista tulkintaa, koska Trybunał Konstytucyjny viittaa siinä mahdollisuuteen kohdistaa unionin lainsäädäntötoimiin ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuslainmukaisuuden valvontaa sellaisessa hypoteettisessa tulevassa tilanteessa, jossa unionin tuomioistuimen toiminnan saatettaisiin katsoa loukkaavan Puolan valtion yksinomaista toimivaltaa.

154 Komissio lisää, että 7.10.2021 annetun tuomion katkelmat, jotka koskevat unionin toimielimiä, joiden väitetään toimivan niille annetun toimivallan ulkopuolella, ja Puolan perustuslain ehdotonta ylempiarvoisuutta, vain vahvistavat komission syvää huolta Trybunał Konstytucyjnyn Puolan perustuslaista tekemän tulkinnan yleisistä seurauksista unionin oikeuden kannalta. Koska tällaisilla moniselitteisillä toteamuksilla omalta osaltaan kyseenalaistetaan samalla sekä SEU 4 artiklan 3 kohdan tehokas soveltaminen, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate että kyseisessä tuomiossa tarkasteltujen unionin oikeuden oikeussääntöjen tehokkuus, ne tekevät komission mukaan joka tapauksessa unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden sekä unionin tuomioistuimen tuomioiden sitovan vaikutuksen periaatteen loukkaamisesta vakavamman.

155 Toisen kanneperusteensa toisessa osassa komissio esittää, että Trybunał Konstytucyjny sivuutti 14.7.2021 antamassaan tuomiossa kaikkien unionin tuomioistuimen SEUT 279 artiklan nojalla määräämien välitoimien sitovan vaikutuksen siltä osin kuin on kyse Puolan tuomioistuinten organisaatiosta, toimivallasta ja toimivallan käytöstä sekä menettelyistä kyseisissä tuomioistuimissa. Kyseisen tuomion oikeudelliset perustelut sisältävässä osassa Trybunał Konstytucyjny nimittäin katsoi, että unionin tuomioistuimen 8.4.2020 antamassaan määräyksessä komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) määräämät välitoimet loukkaavat annetun toimivallan periaatetta ja Puolan perustuslaillista identiteettiä ja ovat ristiriidassa Puolan perustuslain 2 §:ssä vahvistetun demokraattista oikeusvaltiota koskevan perustuslaillisen periaatteen kanssa.

156 Lisäksi Trybunał Konstytucyjny vahvisti nimenomaisesti, että Puolan perustuslaki on Puolan ylimpänä oikeuslähteenä ensisijainen unionin tuomioistuimen määräykseen nähden, ja kieltäytyi siten tunnustamasta mainitun määräyksen etusijaa kansallisiin säännöksiin nähden, korostaen tältä osin, että määräys oli annettu ultra vires ja se oli Puolan perustuslain vastainen. Trybunał Konstytucyjny totesi myös, että kaikki SEUT 279 artiklan nojalla tulevaisuudessa määrättävät Puolan tuomioistuinjärjestelmää koskevat välitoimet ovat perustuslain vastaisia, ja kiisti tällaisten välitoimien sitovat oikeusvaikutukset Puolassa unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden sekä unionin tuomioistuimen ratkaisujen sitovuutta koskevan periaatteen vastaisesti.

157 Komission mukaan 14.7.2021 annetun tuomion tuomiolauselmasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny katsoo SEU 4 artiklan 3 kohdan, luettuna yhdessä SEUT 279 artiklan kanssa, olevan ristiriidassa useiden Puolan perustuslain säännösten eli 2 §:n, jossa vahvistetaan oikeusvaltioperiaate, 7 §:n, jossa vahvistetaan laillisuusperiaate, 8 §:n 1 momentin, jossa vahvistetaan Puolan perustuslain ensisijaisuutta koskeva periaate, 90 §:n 1 momentin, jossa säädetään toimivallan siirtämisestä valtiolta hallitustenvälisille järjestöille, ja 4 §:n 1 momentin, jossa vahvistetaan suvereniteettiperiaate, kanssa, koska unionin tuomioistuin määräsi Puolan tasavallan osalta välitoimista, jotka koskevat Puolan tuomioistuinten organisaatiota ja toimivaltaa sekä menettelyä kyseisissä tuomioistuimissa, toimien ultra vires.

158 Komissio katsoo, että tällä Puolan perustuslain tulkinnalla rikotaan SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja SEUT 279 artiklaa sekä loukataan unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteita ja kyseenalaistetaan siten näiden perussopimusten määräysten yhtenäinen soveltaminen sekä unionin oikeusjärjestyksen autonomia. Lisäksi komissio katsoo, että sivuuttamalla unionin tuomioistuimen SEUT 279 artiklan nojalla Puolan tuomioistuinten organisaation ja toiminnan osalta määräämien, Puolan tasavaltaa koskevien välitoimien oikeudellisen sitovuuden Trybunał Konstytucyjny kiistää unionin tuomioistuimen tuomioiden oikeudellisen sitovuuden.

159 Puolan tasavalta katsoo, että kanneperusteen toinen osa on perusteltu.

160 Kyseinen jäsenvaltio lisää, että vaikka jäsenvaltiot määrittävät valtiosäännöissään kansallisen valtiosääntöoikeuden ja unionin oikeuden välisen suhteen eri tavoin, unionin oikeuden tehokkuus ei voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Perussopimusten tavoitteiden saavuttaminen ei ole sen mukaan mahdollista ilman unionin oikeuden yhtenäistä soveltamista, joka on vakiintuneena periaatteena ensisijainen kansalliseen oikeuteen nähden, perustuslain tasoinen lainsäädäntö mukaan lukien. Lisäksi ainoastaan unionin tuomioistuimella on toimivalta tulkita unionin oikeutta sitovasti. Vaikka Trybunał Konstytucyjnyn ratkaisut ovat lopullisia, se voi poiketa aiemmasta kannastaan. Nyt käsiteltävässä tapauksessa on Puolan tasavallan mukaan joka tapauksessa niin, että kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn sääntöjenvastainen kokoonpano ja useat muut käsiteltävässä asiassa esiin tuodut tosiseikat, Trybunał Konstytucyjnyn ratkaisut voidaan riitauttaa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

161 Toisen kanneperusteensa kahdessa osassa, joita on tarkasteltava yhdessä, komissio väittää lähinnä, että riidanalaisilla tuomioilla loukataan unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteita sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaatetta.

162 Komissio väittää tältä osin lähinnä, että Trybunał Konstytucyjny katsoi yhtäältä oman unionin oikeutta koskevan tulkintansa perusteella, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä SEU 2 artiklan kanssa, koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä sen SEUT 279 artiklan nojalla määräämät välitoimet olivat luonteeltaan ultra vires, ja toisaalta, että kyseisellä oikeuskäytännöllä ja kyseisillä välitoimilla loukattiin tästä syystä Puolan perustuslaillista identiteettiä ja rikottiin Puolan perustuslain eri säännöksiä, erityisesti niitä, joissa vahvistetaan perustuslain ensisijaisuus. Katsomalla, että mainitulla oikeuskäytännöllä ja kyseisillä välitoimilla ei ollut oikeusvaikutuksia Puolan oikeusjärjestyksessä, Trybunał Konstytucyjny esti komission mukaan sen, että kansalliset elimet voisivat soveltaa tehokkaasti SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja noudattaa kyseisiä välitoimia.

– Väitetty unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden loukkaaminen

163 Unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden loukkaaminen voi olla SEUT 258 artiklan mukaisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen kohteena (ks. vastaavasti ensisijaisuusperiaatteen osalta tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 271 ja 287 kohta). Nämä periaatteet liittyvät läheisesti toisiinsa, joten niitä on tarkasteltava yhdessä.

164 Tässä yhteydessä on muistutettava, että ETY:n perustamissopimusta koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ETY:n perustamissopimus on oikeusyhteisön perustuslaillinen asiakirja siitä huolimatta, että se on tehty kansainvälisenä sopimuksena (ks. vastaavasti lausunto 1/91 (ETA-sopimus – I), 14.12.1991, EU:C:1991:490, 21 kohta).

165 Lisäksi ja edelleen tämän vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti yhteisöjen perustamissopimuksilla on tavanomaisista kansainvälisistä sopimuksista poiketen luotu uusi oma oikeusjärjestys, joka on perustamissopimusten voimaantullessa kytketty jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiin ja joka sitoo jäsenvaltioiden tuomioistuimia. Jäsenvaltiot ovat perustamissopimuksissa määritetyillä aloilla rajoittaneet suvereeneja oikeuksiaan tällaisen uuden oikeusjärjestyksen hyväksi, jolla on omat instituutiot ja jonka oikeussubjekteja ovat paitsi jäsenvaltiot myös niiden kansalaiset (ks. vastaavasti tuomio 5.2.1963, van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23 ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

166 Tällä näin perustetulla ja myöhemmillä perussopimuksilla – viimeksi Lissabonin sopimuksella – kehitetyllä oikeusjärjestelmällä on oma perustuslaillinen kehyksensä ja sille ominaiset perusperiaatteet, erityisen pitkälle kehitetty institutionaalinen rakenne sekä kattava oikeussääntöjen kokonaisuus, jolla varmistetaan sen toiminta ja joka on autonominen suhteessa jäsenvaltioiden oikeuteen ja kansainväliseen oikeuteen (ks. vastaavasti lausunto 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen), 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 158 ja 170 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.2.2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, EU:C:2022:98, 143 kohta).

167 Tähän on lisättävä unionin oikeusjärjestyksen keskeiset ominaispiirteet, jotka liittyvät sen autonomiseen luonteeseen, kuten sen ensisijaisuus jäsenvaltioiden oikeuteen nähden sekä jäsenvaltioiden kansalaisiin ja jäsenvaltioihin itseensä sovellettavien eräiden oikeussääntöjen välitön vaikutus. Mainituista keskeisistä ominaispiirteistä on kehittynyt keskinäisessä riippuvuussuhteessa olevien periaatteiden, sääntöjen ja oikeussuhteiden jäsennelty verkosto, joka

sitoo vastavuoroisesti unionia itseään ja sen jäsenvaltioita niiden välisissä suhteissa sekä jäsenvaltioita niiden keskinäisissä suhteissa (ks. vastaavasti lausunto 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen), 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 166 ja 167 kohta ja lausunto 1/17 (Unionin ja Kanadan välinen CETA-sopimus), 30.4.2019, EU:C:2019:341, 109 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

168 Unionin oikeuden ensisijaisuuden osalta on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin vahvisti 15.7.1964 antamassaan tuomiossa Costa (6/64, EU:C:1964:66 s. 1158–1160) kyseisen periaatteen, jonka mukaan yhteisön oikeus on ensisijainen jäsenvaltioiden oikeuteen nähden. Se totesi tästä, että siihen, että ETY:n perustamissopimuksella perustettiin oma oikeusjärjestys, jonka jäsenvaltiot ovat vastavuoroisuuden perusteella hyväksyneet, liittyy erottamattomasti se, etteivät ne voi asettaa myöhemmälle yksipuoliselle toimenpiteelle etusijaa tähän oikeusjärjestykseen nähden eivätkä vedota mihinkään kansallisen oikeuden säännökseen ETY:n perustamissopimuksesta johtuvaa oikeutta vastaan ilman, että tällainen oikeus menettäisi yhteisöluonteensa ja että itse yhteisön oikeudellinen perusta saatettaisiin kyseenalaiseksi. Lisäksi yhteisön oikeuden täytäntöönpanon tehokkuus ei voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen myöhemmän kansallisen lainsäädännön hyväksi vaarantamatta ETY:n perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista tai aiheuttamatta kyseisessä perussopimuksessa kiellettyä kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää (tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 246 kohta).

169 Nämä unionin oikeusjärjestyksen keskeiset ominaispiirteet ja unionin oikeuden noudattamisen tärkeys on lisäksi vahvistettu ratifioimalla varaumitta ETY:n perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyt sopimukset ja erityisesti Lissabonin sopimus. Viimeksi mainitun sopimuksen hyväksymisen yhteydessä jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi nimittäin nimenomaisesti muistutti ensisijaisuudesta antamassaan julistuksessa N:o 17, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perussopimuksilla ja unionin perussopimusten nojalla antamalla säännöstöllä on etusija jäsenvaltioiden oikeuteen nähden kyseisessä oikeuskäytännössä määritetyin edellytyksin (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 248 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

170 Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen unionin tuomioistuin on vakiintuneesti vahvistanut aikaisemman oikeuskäytännön, joka koskee unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta, joka velvoittaa kaikki jäsenvaltioiden elimet huolehtimaan unionin eri oikeussääntöjen täyden vaikutuksen toteutumisesta, eikä jäsenvaltioiden oikeudella voida puuttua siihen vaikutukseen, joka näillä eri oikeussäännöillä katsotaan olevan mainittujen valtioiden alueella (tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 250 kohta ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 50 kohta).

171 Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen nojalla sillä, että jäsenvaltio vetoaa kansallisen oikeuden säännöksiin – vaikka ne olisivatkin perustuslain tasoisia –, ei voida rajoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja tehokkuutta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vaikutukset näet koskevat kaikkia jäsenvaltion elimiä kansallisten säännösten – perustuslaintasoiset säännökset mukaan lukien – voimatta tätä estää (tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 251 kohta ja tuomio 16.1.2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

172 On lisättävä, että SEU 4 artiklan 2 kohdassa määrätään, että unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden yhdenvertaisuutta perussopimuksiin nähden. Unioni voi kuitenkin kunnioittaa tällaista yhdenvertaisuutta vain, jos jäsenvaltioiden on unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vuoksi mahdotonta vedota mihinkään yksipuoliseen toimenpiteeseen unionin oikeusjärjestystä vastaan (tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 249 kohta).

173 Vastaavasti on myös mainittava, että unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen on unionin oikeusjärjestyksen perusvaatimus. Tällainen vaatimus liittyy nimittäin erottamattomasti itse oikeusyhteisön olemassaoloon ja on tarpeen jäsenvaltioiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi perussopimuksia sovellettaessa.

174 Tässä yhteydessä on muistutettava, että voidakseen liittyä unioniin Puolan tasavallan oli täytettävä ehdokasvaltioille asetetut kriteerit, sellaisina kuin Kööpenhaminassa 21.6. ja 22.6.1993 kokoontunut Eurooppa-neuvosto oli ne vahvistanut. Näissä kriteereissä edellytettiin erityisesti, että ehdokasvaltiolla on ”vakaat instituutiot, jotka takaavat demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeudet sekä vähemmistöjen kunnioittamisen ja suojelun” (tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, 104 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 65 kohta).

175 Lisäksi SEU 2 artiklasta ilmenee, että unionin perustana ovat oikeusvaltion kaltaiset arvot, jotka ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista muun muassa oikeudenmukaisuus (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 30 kohta ja tuomio 18.5.2021, Asocia ”Forumul Judecătorilor din România” ym., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 160 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

176 Unionin oikeuden taustalla on siis perustavanlaatuinen lähtökohta, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – lukuisat yhteiset arvot, joihin unioni perustuu, kuten SEU 2 artiklassa täsmennetään. Tämä lähtökohta kuuluu unionin oikeuden erityispiirteisiin ja keskeisiin ominaispiirteisiin, jotka liittyvät itse unionin oikeuden luonteeseen ja johtuvat unionin oikeuden autonomiasta suhteessa jäsenvaltioiden oikeuteen ja kansainväliseen oikeuteen. Tämä edellyttää sitä – ja on syy sille –, että jäsenvaltioiden välillä vallitsee keskinäinen luottamus siihen, että kyseiset arvot tunnustetaan ja että ne täytäntöön panevaa unionin oikeutta siten noudatetaan (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 34 kohta ja tuomio 16.2.2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, EU:C:2022:97, 125 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

177 SEU 2 artikla ei siten ole luonteeltaan pelkkä poliittisten suuntaviivojen tai aikomusten luettelo vaan se sisältää arvoja, jotka ovat olennainen osa yhteiseen oikeusjärjestykseen pohjautuvan unionin identiteettiä ja jotka konkretisoituvat periaatteissa, jotka sisältävät oikeudellisesti sitovia velvoitteita jäsenvaltioille. Kyseisten arvojen kunnioittaminen ei voi rajoittua velvollisuuteen, jota ehdokasvaltion on noudatettava voidakseen liittyä unioniin ja josta se voisi vapautua liittymisensä jälkeen (ks. vastaavasti tuomio 16.2.2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, EU:C:2022:97, 126, 127 ja 232 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 67 ja 68 kohta).

178 SEU 49 artiklassa, jossa määrätään jokaisen Euroopan valtion mahdollisuudesta hakea unionin jäsenyyttä, nimittäin täsmennetään, että unioni muodostuu valtioista, jotka ovat vapaasti ja vapaaehtoisesti liittyneet nykyisin SEU 2 artiklasta ilmeneviin yhteisiin arvoihin ja jotka noudattavat näitä arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus), C-619/18, EU:C:2019:531, 42 kohta ja tuomio 20.4.2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, 61 kohta).

179 Niinpä se, että jäsenvaltio kunnioittaa SEU 2 artiklassa vahvistettuja arvoja, on edellytys sille, että kaikki perussopimusten soveltamisesta kyseiseen jäsenvaltioon johdettavat oikeudet toteutuvat. Jäsenvaltio ei siis voi muuttaa lainsäädäntöään eikä oikeuskäytäntöään sellaisella tavalla, joka johtaa oikeusvaltiota koskevan arvon, joka on muun muassa SEU 19 artiklassa konkretisoituva arvo, suojan heikkenemiseen. Jäsenvaltioiden on siten huolehdittava siitä, ettei niiden oikeuslaitoksen järjestämistä koskeva lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö heikkene oikeusvaltiota koskevan arvon näkökulmasta, pidättäytymällä antamasta säännöksiä, jotka heikentäisivät tuomioistuinten riippumattomuutta (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, 63 ja 64 kohta ja tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, 162 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

180 Vaikka unioni kunnioittaa – kuten SEU 4 artiklan 2 kohdasta ilmenee – jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön rakenteita, ja jäsenvaltioilla on siksi tiettyä harkintavaltaa oikeusvaltion periaatteiden täytäntöönpanon varmistamisessa, tästä ei missään tapauksessa seuraa, että kyseinen tulosvelvollisuus voisi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Vaikka jäsenvaltioilla on erilliset kansalliset identiteettinsä, jotka kytkeytyvät kiinteästi niiden perustavanlaatuisiin poliittisiin ja valtiosäännön rakenteisiin ja joita unioni kunnioittaa, niille nimittäin on yhteistä oikeusvaltion käsite, jonka ne jakavat omille valtiosääntöperinteilleen yhteisenä arvona ja jota ne ovat sitoutuneet noudattamaan jatkuvasti (tuomio 16.2.2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, EU:C:2022:97, 233 ja 234 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 73 kohta).

181 Tästä seuraa, että jäsenvaltioiden on oman perustuslaillisen mallinsa valinnassa noudatettava muun muassa SEU 2 artiklasta ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johdettavaa oikeuslaitoksen riippumattomuuden vaatimusta (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

182 Samoin niiden on muun muassa unionin oikeuden tehokkuuden, jota komission toinen kanneperuste niin ikään koskee, varmistamiseksi noudatettava unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta ja pidättäydyttävä toteuttamasta toimenpiteitä, jotka loukkaavat unionin oikeusjärjestyksen autonomiaa.

183 On vielä mainittava, että liittymisasiakirjan 2 artiklassa määrätään, että alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja liittymisasiakirjassa määrätyin edellytyksin. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että liittymisasiakirjan 2 ja 10 artiklasta seuraa, että liittymisasiakirja perustuu siihen periaatteeseen, että unionin oikeuden määräyksiä ja säännöksiä sovelletaan välittömästi ja täysimääräisesti uusiin jäsenvaltioihin ja että siirtymämääräyksissä nimenomaisesti määrätyt poikkeukset ovat sallittuja vain siirtymäkauden aikana (tuomio 21.3.2019, komissio v. Puola, C-127/17, EU:C:2019:236, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

184 Primaarioikeuden määräykset ja unionin toimielinten ennen liittymistä antamat toimet, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, ovat siis sitoneet Puolan tasavaltaa siitä lähtien, kun se liittyi unioniin 1.5.2004, varauksetta ilman tätä koskevaa nimenomaista poikkeamismääräystä.

185 Ratifioimalla liittymisasiakirjan Puolan tasavalta on siten hyväksynyt itse unionin idean jäsenvaltioille yhteisenä oikeusjärjestyksenä, jolla on kaikki edellä 163–181 kohdassa kuvatut ominaisuudet ja erityispiirteet, ja liittynyt kyseiseen oikeusjärjestykseen.

186 Tässä tilanteessa Puolan tasavallan on muun muassa SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla varmistettava alueellaan unionin oikeuden soveltaminen ja noudattaminen sekä toteutettava SEU 4 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan nojalla kaikki yleiset tai erityiset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten toimista johtuvien velvoitteiden täyttäminen. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion kansallisen oikeusjärjestyksen – perustuslaintasoisillakaan – säännöksillä ei voida oikeuttaa näiden velvoitteiden noudattamatta jättämistä (ks. vastaavasti tuomio 8.4.2014, komissio v. Unkari, C-288/12, EU:C:2014:237, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

187 Nyt käsiteltävässä tapauksessa 7.10.2021 annetun tuomion osalta on mainittava, että kyseisen tuomion tuomiolauselman 2 ja 3 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjnyn siinä tekemä Puolan perustuslain tulkinta on esteenä sille, että SEU 2 artiklasta ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, johtuvilla vaatimuksilla voisi olla oikeusvaikutuksia Puolan oikeusjärjestyksessä. Kuten kyseisen tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 10 kohdasta ilmenee, Trybunał Konstytucyjny määräsi lisäksi kaikki Puolan julkisen vallan elimet ja erityisesti tuomioistuimet pidättymään soveltamasta kyseisiä oikeussääntöjä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, viitaten siihen, että sen omat tuomiot ovat velvoittavia erga omnes ja lopullisia.

188 Mainitussa tuomiossa Trybunał Konstytucyjny teki – kuten muun muassa tuomiolauselman 1 kohdasta sekä oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.2 ja 6.4 kohdasta ilmenee – Puolan perustuslaista tulkinnan, jossa ei hyväksytä unionin oikeuden ensisijaisuutta Puolan perustuslaillisiin normeihin nähden, kuten muun muassa edellä 167–171 kohdassa selitettiin.

189 Trybunał Konstytucyjny totesi 14.7.2021 antamassaan tuomiossa lähinnä, että – kuten edellä 140 kohdassa todettiin – unionin tuomioistuimen SEUT 279 artiklan nojalla määräämällä välitoimella, jolla pyritään turvaamaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan riippumattomassa tuomioistuimessa Puolassa, ei ole sitovaa vaikutusta Puolan oikeusjärjestyksessä. Erityisesti kyseisen tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 6.8–6.10 kohdasta ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny perusti kantansa Puolan perustuslain ensisijaisuuteen kansallisen oikeusjärjestyksen ylimpänä oikeusnormina.

190 Tältä osin on vielä mainittava, että – kuten riidanalaisten tuomioiden oikeudelliset perustelut sisältävistä osista ja tuomiolauselmista voidaan päätellä – Trybunał Konstytucyjny katsoo, että yhtäältä SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja toisaalta SEU 4 artiklan 3 kohta ja SEUT 279 artikla, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, ovat Puolan perustuslaissa vahvistettujen eri periaatteiden vastaisia ja loukkaavat Puolan perustuslaillista identiteettiä.

191 Kun otetaan huomioon muun muassa edellä 177–180 ja 186 kohdassa esitetyt seikat, ei kuitenkaan voida pätevästi väittää, että SEU 2 artiklassa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettujen arvojen ja periaatteiden – kuten oikeusvaltio, tehokas oikeussuoja ja tuomioistuinten riippumattomuus – noudattaminen, joka on sekä jäsenvaltion unioniin liittymisen että sen unionin toimintaan osallistumisen edellytys, sisältäisi vaatimuksia, jotka voivat vaikuttaa SEU 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltion kansalliseen identiteettiin. Tämä viimeksi mainittu määräys, jota on tulkittava ottaen huomioon SEU 2 artiklan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kaltaiset sen kanssa samantasoiset määräykset, ei siis voi vapauttaa jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa näihin muihin määräyksiin perustuvia vaatimuksia (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 72 kohta).

192 Tämä päätelmä pätee myös SEU 4 artiklan 3 kohtaan sekä SEUT 279 artiklaan, joilla pyritään varmistamaan unionin oikeuden täysimääräinen noudattaminen ja täysi tehokkuus.

193 Niinpä ei voida hyväksyä sitä, että Puolan tasavalta välttää SEU 2 artiklasta, SEU 4 artiklan 3 kohdasta, SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja SEUT 279 artiklasta johtuvat velvoitteensa katsomalla, että kyseisistä määräyksistä johtuvat vaatimukset voivat vaikuttaa Puolan perustuslailliseen identiteettiin, sillä niissä vahvistetut arvot ja periaatteet kuuluvat itse unionin identiteettiin yleisenä oikeusjärjestyksenä, johon kyseinen jäsenvaltio on vapaaehtoisesti liittynyt.

194 Edellä esitetystä seuraa, että Trybunał Konstytucyjnyn riidanalaisissa tuomioissa tekemä Puolan perustuslain tulkinta loukkaa selvästi SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan sekä SEUT 279 artiklan, joiden määräyksiä kyseisissä tuomioissa tarkastellaan, ensisijaisuutta.

195 Koska riidanalaisissa tuomioissa estetään yksipuolisesti Puolan viranomaisia soveltamasta näitä unionin oikeussääntöjä, niillä loukataan myös ilmeisellä tavalla unionin oikeuden autonomian, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteita.

196 Niinpä on todettava, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn riidanalaisissa tuomioissa tekemä Puolan perustuslain tulkinta.

– Väitetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaatteen noudattamatta jättäminen

197 Riidanalaisista tuomioista ilmenee, että Trybunał Konstytucyjny katsoi, että yhtäältä SEU 2 artiklaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja toisaalta unionin tuomioistuimen SEUT 279 artiklan nojalla määräämät välitoimet, joilla pyritään säilyttämään oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan riippumattomassa tuomioistuimessa Puolassa, loukkaavat Puolan perustuslaillista identiteettiä siksi, että kyseinen oikeuskäytäntö ja kyseiset välitoimet annettiin ultra vires.

198 Tuomioista ilmenee myös, että Trybunał Konstytucyjny totesi varaavansa itselleen oikeuden harjoittaa tulevaisuudessa unionin tuomioistuimen ratkaisujen ultra vires -valvontaa perustuslaillisen identiteettinsä suojaamiseksi.

199 Tältä osin on todettava, että edellä 185 ja 186 kohdassa esitetyt toteamukset pätevät varauksetta unionin tuomioistuinjärjestelmää koskeviin oikeussääntöihin ja siten unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten väliseen toimivallan jakoon, sellaisena kuin se ilmenee perussopimuksista.

200 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perussopimuksilla on unionin oikeusjärjestyksen erityispiirteiden ja autonomian säilyttämisen takaamiseksi otettu käyttöön tuomioistuinjärjestelmä, jolla pyritään varmistamaan se, että unionin oikeutta tulkitaan johdonmukaisesti ja yhtenäisesti (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 35 kohta ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

201 Tässä yhteydessä kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävänä on SEU 19 artiklan 1 kohdan mukaan taata unionin oikeuden täysi soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisillä unionin oikeuden nojalla oleva oikeussuoja (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 128 kohta).

202 Tältä osin on mainittava, että SEUT 267 artiklan ensimmäisessä kohdassa annetaan unionin tuomioistuimelle toimivalta antaa ennakkoratkaisu sekä perussopimusten ja unionin toimielinten toimien tulkinnasta että tällaisten toimien pätevyydestä.

203 Unionin tuomioistuimella on siten yksinomainen toimivalta todeta unionin toimi pätemättömäksi ja esittää lopullinen ja sitova tulkinta unionin oikeudesta (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 52 ja 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

204 Kansallisten tuomioistuinten roolista on todettava, että SEUT 267 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että ne voivat esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, ja sen kolmannessa kohdassa määrätään, että niiden on tehtävä niin, jos niiden päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta.

205 Kuten unionin tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, tämä kansallisten tuomioistuinten, joiden ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, velvollisuus on osa kansallisten tuomioistuinten – kun ne toimivat unionin oikeutta soveltavina tuomioistuimina – ja unionin tuomioistuimen välistä yhteistyötä, jonka tarkoituksena on varmistaa unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen ja tulkinta kaikissa jäsenvaltioissa. Tällä velvollisuudella pyritään erityisesti estämään unionin oikeussääntöjen kanssa ristiriidassa olevan kansallisen oikeuskäytännön syntyminen missä tahansa jäsenvaltiossa (tuomio 15.10.2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

206 Lisäksi kansallisten tuomioistuinten, joiden ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, velvollisuus esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymys liittyy kiinteästi unionin tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan lausua unionin toimien pätevyydestä ja tulkita unionin oikeutta lopullisesti ja sitovasti.

207 Tämä unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta vahvistetaan SEUT 344 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan perussopimusten tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain perussopimuksissa määrätyllä tavalla (ks. vastaavasti lausunto 1/91 (ETA-sopimus – I), 14.12.1991, EU:C:1991:490, 35 kohta).

208 Kansallisille tuomioistuimille ja unionin tuomioistuimelle näin annetut tehtävät ja toimivalta ovat olennaisia perussopimuksilla luodun oikeuden luonteen säilyttämisessä (ks. vastaavasti lausunto 1/09 (Sopimus yhdistetyn patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamisesta), 8.3.2011, EU:C:2011:123, 85 kohta ja tuomio 25.6.2020, EUSK v. KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 61 kohta).

209 Niillä pyritään varmistamaan, että unionin oikeudella on kaikissa olosuhteissa sama vaikutus kaikissa jäsenvaltioissa, jolloin voidaan varmistaa unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyys, johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja autonomia sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisluonne (ks. vastaavasti tuomio 22.10.1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, 15 kohta; tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 73 kohta ja tuomio 9.4.2024, Profi Credit Polska (Lopullisella ratkaisulla päätetyn menettelyn aloittaminen uudelleen), C-582/21, EU:C:2024:282, 51 kohta).

210 Siltä osin, onko kansallisilla tuomioistuimilla oikeus lausua unionille annetun toimivallan laajuudesta ja tämän toimivallan rajojen noudattamisesta, on mainittava olevan totta, että SEU 5 artiklan 2 kohdassa määrätään yhtäältä, että ”annetun toimivallan periaatteen mukaisesti unioni toimii ainoastaan jäsenvaltioiden sille perussopimuksissa antaman toimivallan rajoissa ja kyseisissä sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi”, ja toisaalta, että ”toimivalta, jota perussopimuksissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille”. Tämä periaate vahvistetaan myös SEU 4 artiklan 1 kohdassa.

211 Lisäksi SEU 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa ja niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti.

212 Toisin kuin Trybunał Konstytucyjny näyttää riidanalaisissa tuomioissa katsovan, tämän tuomion kahdessa edellisessä kohdassa mainituilla määräyksillä ja periaatteilla ei kuitenkaan anneta kansallisille tuomioistuimille oikeutta lausua yksipuolisesti ja lopullisesti unionille annetun toimivallan laajuudesta ja tämän toimivallan rajojen noudattamisesta.

213 Unionin toimivallan laajuuden määrittäminen samoin kuin kyseisen toimivallan rajojen noudattamisen valvonta edellyttävät välttämättä perussopimusten määräysten tulkintaa, ja ainoastaan unionin tuomioistuin on toimivaltainen antamaan lopullisen ja sitovan tulkinnan tällaisista määräyksistä, kuten kaikista muistakin unionin oikeuden oikeussäännöistä.

214 Niinpä se, että kansallisille tuomioistuimille tunnustettaisiin toimivalta lausua lopullisesti unionille annetun toimivallan laajuudesta ja tämän toimivallan rajojen noudattamisesta, olisi useilta osin ristiriidassa unionin oikeuden luonteen kanssa.

215 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee ensinnäkin, että perussopimuksissa ei anneta kansallisille tuomioistuimille niillä käyttöön otetussa kattavassa oikeussuojakeinojen järjestelmässä toimivaltaa todeta unionin toimielinten toimia pätemättömiksi eikä tulkita lopullisesti unionin oikeutta (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2011, Air Transport Association of America ym., C-366/10, EU:C:2011:864, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

216 Toiseksi unionin oikeusjärjestyksen autonomia ja tehokkuus ovat esteenä unionin tuomioistuimen ratkaisujen ulkoiselle valvonnalle silloin, kun se käyttää yksinomaista toimivaltaansa tulkita unionin oikeutta lopullisesti ja sitovasti sekä valvoa unionin toimien laillisuutta.

217 Kolmanneksi unionille annettu toimivalta ja unionin oikeuden täytäntöönpanovoima eivät voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten väliset erot tältä osin voisivat vaarantaa unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden ja perussopimusten tavoitteiden toteutumisen sekä loukata oikeusvarmuutta koskevaa perusvaatimusta ja jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten yhdenvertaisuutta unionin oikeuden edessä (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

218 Toisin kuin Trybunał Konstytucyjny olennaisilta osin katsoi riidanalaisissa tuomioissa, toimivalta ratkaista unionille tietyllä alalla annetun toimivallan laajuus ja valvoa tämän toimivallan rajojen noudattamista kuuluu yksinomaan unionin tuomioistuimille eikä kansallisille tuomioistuimille.

219 Kansallisten tuomioistuinten mahdollisuutta lausua unionille annetun toimivallan laajuudesta ei myöskään voida sovittaa yhteen perussopimuksilla käyttöön otetulta oikeussuojajärjestelmältä edellytettävän johdonmukaisuuden kanssa.

220 Toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on tosin tulkita oman jäsenvaltionsa perustuslakia ja määrittää ne rajat, jotka sen perustuslaissa mahdollisesti asetetaan kyseisen jäsenvaltion liittymiselle unioniin, sellaisena kuin unioni on perustettuna EU-sopimuksella ja EUT-sopimuksella.

221 Kuten edellä 184 kohdasta ilmenee, jäsenvaltiota kuitenkin sitovat sen unionin liittymisestä lähtien kaikki primaarioikeuden määräykset ja unionin toimielinten ennen sen liittymistä antamat toimet, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, ilman muuta varaumaa kuin ne, joista mahdollisesti määrätään liittymisasiakirjassa.

222 Jos kansallinen tuomioistuin pohtii toimivaltansa puitteissa unionin toimivallan laajuutta tietyllä alalla tai on epävarma unionin oikeuden toimen pätevyydestä sen vuoksi, että se ylittää unionin toimivallan rajat tai on vastoin SEU 4 artiklan 2 kohtaan perustuvaa vaatimusta siitä, että unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön rakenteita, yksinomaan unionin tuomioistuimen tehtävänä on SEUT 267 artiklan mukaisessa ennakkoratkaisumenettelyssä antaa lopullinen ja sitova tulkinta kyseessä olevista unionin oikeuden oikeussäännöistä ja tarvittaessa todeta kyseessä oleva toimi pätemättömäksi.

223 Kun otetaan huomioon tämä unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta, jäsenvaltion tuomioistuin ei voi oman unionin oikeuden säännöksistä ja määräyksistä tekemänsä tulkinnan perusteella katsoa pätevästi, että unionin tuomioistuin on antanut ratkaisun, jossa ylitetään unionille annetun toimivallan rajat, ja näin ollen kieltäytyä noudattamasta unionin tuomioistuimen ratkaisua (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 72 kohta) tai kieltää kyseisen tuomioistuimen sijaintijäsenvaltion viranomaisia noudattamasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä tai soveltamasta unionin oikeuden oikeussääntöjä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut.

224 Kahdessa edeltävässä kohdassa esitetyt toteamukset pätevät myös tilanteessa, jossa jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen tai ylimmän tuomioistuimen ratkaisussa kieltäydytään – riidanalaisten tuomioiden tavoin – noudattamasta unionin tuomioistuimen ratkaisuja muun muassa sillä perusteella, että unionin tuomioistuin on ylittänyt toimivaltansa tai että kyseisillä ratkaisuilla loukataan asianomaisen jäsenvaltion perustuslaillista identiteettiä, kun otetaan huomioon SEU 4 artiklan 2 kohta.

225 Tältä osin on mainittava olevan totta, että unionin tuomioistuimen on SEU 13 artiklan 2 kohdan mukaan toimittava sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa sekä niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti.

226 Lisäksi unionin tuomioistuin voi SEU 4 artiklan 2 kohdan nojalla joutua tarkistamaan, ettei unionin oikeuteen perustuvalla velvoitteella loukata jäsenvaltion kansallista identiteettiä (tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

227 Vaikka jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää kunkin jäsenvaltion kansallinen identiteetti, SEU 4 artiklan 2 kohtaa ei kuitenkaan voida tulkita siten, että siinä annettaisiin niille toimivalta poiketa yksipuolisesti unionin oikeuden säännöksistä ja määräyksistä vetoamalla niiden kansalliseen identiteettiin.

228 Erityisesti unionin oikeuden autonomia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden edellyttää, että SEU 4 artiklan 2 kohdan tulkinnassa otetaan huomioon unionin rakenne ja tavoitteet, mikä voidaan varmistaa vain, jos mainitussa tulkinnassa otetaan huomioon unionin oikeussuojajärjestelmä ja erityisesti edellä 213 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen yksinomainen toimivalta.

229 SEU 4 artiklan 2 kohdalla ei ole tarkoitus sallia sitä, että jäsenvaltion perustuslakituomioistuin tai ylin tuomioistuin jättää sitä koskevien, muun muassa SEU 4 artiklan 2 ja 3 kohtaan sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvien vaatimusten vastaisesti soveltamatta unionin oikeussääntöä sillä perusteella, että kyseisessä oikeussäännössä loukataan asianomaisen jäsenvaltion kansallista identiteettiä, sellaisena kuin kansallinen perustuslakituomioistuin tai ylin tuomioistuin on sen määrittänyt, eikä kyseisellä määräyksellä ole tällaista vaikutusta (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 70 kohta).

230 Jos jäsenvaltion perustuslakituomioistuin tai ylin tuomioistuin katsoo, että unionin johdetun oikeuden säännöksessä, sellaisena kuin unionin tuomioistuin sitä tulkitsee, sivuutetaan kyseisen jäsenvaltion kansallisen identiteetin kunnioittamista koskeva velvollisuus, kyseisen perustuslakituomioistuimen tai ylimmän tuomioistuimen on lykättävä asian käsittelyä ja pyydettävä unionin tuomioistuimelta SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisua tällaisen säännöksen pätevyyden arvioimiseksi SEU 4 artiklan 2 kohdan valossa, koska ainoastaan unionin tuomioistuimella on toimivalta todeta unionin toimi pätemättömäksi (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 71 kohta).

231 Primaarioikeuden osalta unionin tuomioistuin ottaa SEU 4 artiklan 2 kohdasta johtuvat vaatimukset huomioon tulkitessaan primaarioikeuden muista määräyksistä jäsenvaltioille aiheutuvia velvoitteita (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, EU:C:2010:806, 92 kohta ja tuomio 7.9.2022, Cilevičs ym., C-391/20, EU:C:2022:638, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

232 Jos jäsenvaltion tuomioistuin katsoo, että unionin tuomioistuimen ratkaisussa esitetty primaarioikeuden määräyksen tulkinta on ristiriidassa SEU 4 artiklan 2 kohdasta johtuvien vaatimusten kanssa, se ei voi oman unionin oikeutta koskevan tulkintansa perusteella pätevästi katsoa, että unionin tuomioistuin on antanut ratkaisun toimivaltansa ylittäen, ja näin ollen kieltäytyä noudattamasta kyseistä ratkaisua (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 72 kohta). Tällaisessa tilanteessa sen on tarvittaessa esitettävä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jotta tämä voi arvioida, vaikuttaako mainittuun tulkintaan tarve ottaa huomioon asianomaisen jäsenvaltion kansallinen identiteetti, joka on olennainen osa sen poliittisia ja valtiosäännön rakenteita.

233 Yleisemmin on niin, että kun kansallisessa tuomioistuimessa nousee esiin kysymys unionin toimivallan laajuudesta tai johdetun oikeuden toimen laillisuudesta, kyseisen tuomioistuimen on silloin, kun kysymykset liittyvät unionin oikeuden tulkintaan, ja riippumatta siitä, mihin pätemättömyysperusteeseen asiassa on vedottu, kunnioitettava unionin tuomioistuimen yksinomaista toimivaltaa, joka on unionin tuomioistuinjärjestelmän perustavanlaatuinen piirre.

234 Nyt käsiteltävässä asiassa edellä esitetystä seuraa, että Trybunał Konstytucyjnyn riidanalaisiin tuomioihin sisältyviä perusteluja – sellaisina kuin ne esitettiin edellä 197 ja 198 kohdassa –, jotka koskevat Puolan perustuslaillisen identiteetin välttämätöntä suojaamista, ei voida pätevästi hyväksyä.

235 Niinpä on todettava, että Puolan tasavalta on loukannut unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovaa vaikutusta, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn riidanalaisissa tuomioissa tekemä Puolan perustuslain tulkinta.

236 Tästä seuraa, että komission toinen kanneperuste on hyväksyttävä kokonaisuudessaan.

Kolmas kanneperuste

Asianosaisten lausumat

237 Kolmannessa kanneperusteessaan, jossa on kaksi osaa, komissio väittää, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaista velvoitettaan varmistaa, että Trybunał Konstytucyjny täyttää SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, tarkoitetut riippumatonta ja puolueetonta, etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevat takeet.

238 Komission mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka perustuu 6.10.2021 annettuun tuomioon W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798), seuraa, että tuomarinimitystä koskevan menettelyn sääntöjenvastaisuudet voivat johtaa paitsi etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan vaatimuksen myös tuomioistuimen riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevan vaatimuksen noudattamatta jättämiseen. Kyseisen tuomion mukaan tällainen tilanne on kyseessä, kun tuomari nimitetään Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden nimittämismenettelyä koskevien perustavanlaatuisten säännösten, jotka liittyvät erottamattomasti Puolan tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan, vastaisesti, mikä aiheuttaa todellisen riskin nimittämismenettelyn lopputuloksen integriteetin vaarantumisesta. Näin yksityisissä herää perusteltuja epäilyjä siitä, onko kyseinen tuomari täysin ulkopuolisen

vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, eikä kyseistä tuomaria koeta riippumattomaksi tai puolueettomaksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

239 Komission mukaan Trybunał Konstytucyjny ei enää tarjoa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettuja takeita riippumattomasta, puolueettomasta ja etukäteen laillisesti perustetusta tuomioistuimesta yhtäältä sen vuoksi, että tuomareiden nimittämiseen kyseiseen tuomioistuimeen joulukuussa 2015 liittyi ilmeisiä, Puolan perustuslain vastaisia sääntöjenvastaisuuksia, ja toisaalta sen vuoksi, että kyseisen tuomioistuimen presidentin nimittämiseen joulukuussa 2016 liittyi vakavia sääntöjenvastaisuuksia. Kukin näistä sääntöjenvastaisuuksista herätti näin nimitetyistä henkilöistä muodostuvan Trybunał Konstytucyjnyn toiminnan vuoksi yksityisissä perusteltuja epäilyjä kyseisen tuomioistuimen puolueettomuudesta ja siitä, onko se suojassa ulkoisilta tekijöiltä.

240 Kolmannen kanneperusteen ensimmäisessä osassa komissio väittää, että H. C:n, L. M:n ja M. M:n valinta Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin niiden tuomareiden tilalle, joiden yhdeksän vuoden toimikausi päättyi 6.11.2015, ja heidän aloittamisensa kyseisessä tuomioistuimessa merkitsevät Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin, jonka mukaan Sejm voi valita uuden tuomarin vain sen vaalikauden aikana, jona kyseessä oleva virka vapautuu, ilmeistä rikkomista. Kuten muun muassa Trybunał Konstytucyjnyn 3.12. ja 9.12.2015 antamissa tuomioissa vahvistetaan, H. C:n, L. M:n ja M. M:n valinta 2.12.2015 ja heidän aloittamisensa Trybunał Konstytucyjnyn tehtävissä 20.12.2016 tapahtui kyseisen säännöksen vastaisesti.

241 Komission mukaan Sejm valitsi nämä kolme henkilöä 2.12.2015 eli kahdeksannella vaalikaudella, vaikka se oli jo 8.10.2015 eli seitsemännellä vaalikaudella valinnut kolme muuta henkilöä eli R. H:n, A. J:n ja K. Ś:n niiden tuomareiden tilalle, joiden yhdeksän vuoden toimikausi päättyisi 6.11.2015. Kolme 2.12.2015 valittua henkilöä vannoivat samana päivänä valan Puolan tasavallan presidentille, ja J. P., joka hoiti tuolloin Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtäviä, antoi heille luvan aloittaa tehtävissään 20.12.2016. Puolan tasavallan presidentti ei sitä vastoin ottanut vastaan valaa 8.10.2015 valituilta henkilöiltä, joten he eivät voineet aloittaa tehtävissään.

242 Puolan tasavalta ei siten pannut Trybunał Konstytucyjnyn 3.12. ja 9.12.2015 antamia tuomioita täytäntöön komission perusteltuun lausuntoon vastaamiselle asettaman määräajan päättyessä 15.7.2022 eikä edes nyt käsiteltävän kanteen nostamispäivään mennessä.

243 Komissio huomauttaa lisäksi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi jo 7.5.2021 antamassaan tuomiossa Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola (CE:ECHR:2021:0507JUD 000490718) samojen tosiseikkojen perusteella, että Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden valintaan sovellettavaa perustavanlaatuista kansallista säännöstä oli rikottu ja että rikkomiseen olivat syyllistyneet erityisesti Sejm kahdeksannella vaalikaudellaan ja Puolan tasavallan presidentti. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin tukeutui muun muassa 1.12.2020 annettuun tuomioon Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanti (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418) perustuvassa oikeuskäytännössään kehitettyyn kolmivaiheiseen testiin ja katsoi 7.5.2021 antamassaan tuomiossa, että kantajana olleelta yhtiöltä oli evätty Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu oikeus ”laillisesti perustettuun tuomioistuimeen” sen vuoksi, että M. M. oli osallistunut Trybunał Konstytucyjnyssä käytyyn menettelyyn, koska hänen valintaansa oli liittynyt vakavia sääntöjenvastaisuuksia, joilla loukattiin kyseisen oikeuden keskeistä sisältöä.

244 Kolmannen kanneperusteen toisessa osassa komissio väittää, että J. P:n nimittämiseen Trybunał Konstytucyjnyn presidentiksi 21.12.2016 liittyi vakavia sääntöjenvastaisuuksia, joilla loukattiin SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvia välttämättömiä riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeita.

245 Tältä osin komissio selittää, että Trybunał Konstytucyjnyn presidentillä on perustavanlaatuinen rooli kyseisen perustuslaillisen elimen toiminnassa, koska hän johtaa sen työtä, edustaa sitä ja hoitaa muita lakisääteisiä tehtäviä. Trybunał Konstytucyjnyn työjärjestyksen mukaan sen presidentti päättää myös valituksia, oikeudellisia kysymyksiä ja perustuslaillisia kanteita koskevasta sisäisestä menettelystä sekä nimittää ratkaisukokoonpanot, näiden kokoonpanojen puheenjohtajat ja esittelevät tuomarit.

246 Komissio huomauttaa J. P:n nimittämiseen johtaneen valintamenettelyn kulusta, että Puolan lainsäätäjä antoi ennen Trybunał Konstytucyjnyn edellisen presidentin toimikauden päättymistä 19.12.2016 joukon lakeja, joilla uudistettiin ehdokkaiden valintaa kyseisen tuomioistuimen presidentin tehtävään koskevaa valintamenettelyä, josta oli siihen asti säädetty perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 16 §:ssä, jonka yhteensopivuus Puolan perustuslain kanssa oli vahvistettu Trybunał Konstytucyjnyn 7.11.2016 antamalla tuomiolla (asia K 44/16).

247 Ensinnäkin Sejm antoi 30.11.2016 perustuslakituomioistuimen organisaatiosta ja siinä käytävästä menettelystä 30.11.2016 annetun lain (ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym; Dz. U. järjestysnumero 2072), minkä jälkeen se antoi 13.12.2016 johdantosäännöksistä annetun lain, jonka 21 §:ssä säädetään komission mukaan erityisestä siirtymävaiheen menettelystä niiden ehdokkaiden valitsemiseksi, joita esitetään Puolan tasavallan presidentille Trybunał Konstytucyjnyn uuden presidentin nimittämistä varten. Menettelyn toteuttajana oli määrä olla ”Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtäviä hoitava tuomari”, joka oli kyseisen lain 18 §:llä perustettu uusi tehtävä.

248 Johdantosäännöksistä annetun lain 16–22 §:n voimaantulopäivänä 20.12.2016, joka oli samalla Trybunał Konstytucyjnyn siihenastisen presidentin A. R:n eläkkeelle jäämistä seuraava päivä, Puolan tasavallan presidentti nimitti kyseisen lain 18 §:n nojalla J. P:n uuteen ”Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtäviä hoitavan tuomarin” tehtävään, vaikka kyseisen tuomioistuimen varapresidentti eli S. B. toimi jo tehtävissään. Uudesta tehtävästä ei kuitenkaan säädetä Puolan perustuslaissa, vaan sen 194 §:n 2 momentissa mainitaan ainoastaan Trybunał Konstytucyjnyn presidentti ja varapresidentti. Lisäksi Trybunał Konstytucyjnyn toimintaa sääntelevissä aikaisemmissa laeissa säädettiin, että presidentin tehtäviä hoitaa hänen poissa ollessaan varapresidentti tai, jos tämä on estynyt, kuka tahansa muu presidentin tai vanhimman tuomarin nimeämä tuomari.

249 Samana päivänä J. P., joka oli äskettäin nimitetty hoitamaan Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtäviä, antoi Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin vastaisesti kolmelle 2.12.2015 valitulle tuomarille luvan aloittaa tehtävissään kyseisessä tuomioistuimessa sen jälkeen, kun he olivat vannoneet valan Puolan tasavallan presidentille. Lisäksi J. P. kutsui välittömästi koolle yleiskokouksen, jossa nämä kolme henkilöä olivat heti mukana.

250 Kyseisessä yleiskokouksessa läsnä olleista 14 tuomarista kahdeksan kieltäytyi osallistumasta äänestykseen, jolla valitaan Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään ehdolla olevat henkilöt, ja yksi sen tuomareista oli etukäteen turhaan pyytänyt yleiskokouksen lykkäämistä yhdellä päivällä, jotta kaikki tuomarit olisivat voineet osallistua siihen.

251 Vaikka johdantosäännöksistä annetun lain 20 §:n mukaan J. P:llä oli 20.12.2016 alkaen kuukausi aikaa toteuttaa menettely, jossa Puolan tasavallan presidentille esitetään kyseisen lain 21 §:ssä säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti ehdokkaat Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään, tämä kuitenkin kieltäytyi lykkäämästä yleiskokousta.

252 Niinpä yleiskokous valitsi 20.12.2016 läsnä olleista 14 tuomarista kuuden äänillä Puolan tasavallan presidentille esitettäväksi kaksi ehdokasta eli yhtäältä J. P:n, joka oli saanut viisi ääntä, ja toisaalta M. M:n, joka oli valittu Trybunał Konstytucyjnyn tuomariksi 2.12.2015 Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin vastaisesti ja joka oli saanut yhden äänen. Puolan tasavallan presidentti nimitti 21.12.2016 J. P:n Trybunał Konstytucyjnyn presidentiksi.

253 Komissio huomauttaa, että vaikka Trybunał Konstytucyjnyn presidentin ja varapresidentin valintaa koskevat säännökset ja periaatteet kuuluvat Puolassa lainsäädännön alaan, Puolan lainsäätäjän on Trybunał Konstytucyjnyn oikeuskäytännön mukaisesti noudatettava perustuslaillisia periaatteita julkisten instituutioiden toimien integriteetistä ja tehokkuudesta, toimivallan jaosta ja tasapainosta sekä kyseisen tuomioistuimen toimivallan kunnioittamisesta.

254 Trybunał Konstytucyjnyn presidentin valintamenettely perustui johdantosäännöksistä annetun lain siirtymäsäännöksiin, joilla kyseistä valintamenettelyä muutettiin perustavanlaatuisesti. Perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 16 §:n 4 momentin mukaan ehdokkaat kyseisen tuomioistuimen presidentin tai varapresidentin tehtävään valittiin nimittäin istunnossa, jonka puheenjohtajana toimii vanhin yleiskokoukseen osallistuva tuomari. Lisäksi kyseisen lain 16 §:n 7 momentin mukaan valinta voitiin suorittaa vain, jos yleiskokoukseen osallistuu vähintään kymmenen kaikista Trybunał Konstytucyjnyn tuomareista.

255 Johdantosäännöksistä annetun lain 21 § tuli voimaan 20.12.2016, ja Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtäviä hoitanut tuomari, joka nimitettiin seuraavana päivänä kyseisen tuomioistuimen presidentiksi, sovelsi sitä välittömästi.

256 Trybunał Konstytucyjny katsoi 7.11.2016 antamassaan tuomiossa, että sellaisten ehdokkaiden esittäminen Puolan tasavallan presidentille, joilla ei ole Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden enemmistön tukea tai jotka ovat saaneet vain yhden äänen, oli Puolan perustuslain 194 §:n 2 momentin vastaista. Mainitun tuomion oikeudelliset perustelut sisältävän osan 61 kohdasta ja sitä seuraavista kohdista nimittäin ilmenee, että kyseisessä säännöksessä edellytetään, että kyseessä olevien henkilöiden on oltava yleiskokouksen ehdokkaita eikä vähemmistöryhmien tai tiettyjen tuomareiden ehdottamia ehdokkaita.

257 Komission mukaan J. P. valittiin ehdokkaaksi Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään ja esiteltiin Puolan tasavallan presidentille Puolan perustuslain vastaisesti, koska hän oli saanut yleiskokouksessa läsnä olleilta 14 tuomarilta vain viisi ääntä, joista kolmen antajina lisäksi oli Trybunał Konstytucyjnyyn Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin vastaisesti nimitetty tuomari.

258 Komissio katsoo, että näiden kolmen tuomarin nimittämismenettelyä rasittava Puolan perustuslain 194 §:n rikkominen sekä Trybunał Konstytucyjnyn presidentin monivaiheinen nimittämismenettely mahdollistettiin useilla lainsäädäntömuutoksilla ja Puolan tasavallan presidentin päätöksillä, joilla luotiin tilanne, jossa lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan voidaan katsoa vaikuttaneen suoraan Trybunał Konstytucyjnyn kokoonpanoon ja toimintaan. Tämä tapahtumien ketjuttaminen merkitsee sääntöjenvastaisuuksia, joista kukin on luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellainen, että ne aiheuttavat todellisen riskin siitä, että lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttäjät voivat käyttää Trybunał Konstytucyjnyn osalta perusteetonta

päätösvaltaa, mikä vaarantaa sen lopputuloksen integriteetin, johon kyseisten nimittämismenettelyiden piti johtaa, ja herättää näin yksityisissä perusteltuja epäilyjä kyseisen tuomioistuimen riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

259 Puolan tasavalta myöntää, että kolmas kanneperuste on perusteltu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

– *Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa*

260 Kuten edellä 105, 107 ja 108 kohdassa muistutettiin, SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmästä tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden noudattamisen takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, erityisesti varmistamalla, että elimet, joiden tehtävänä on lausua tuomioistuimina unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyvistä kysymyksistä, täyttävät vaatimukset, joilla tällainen noudattaminen voidaan taata ja joihin kuuluvat näiden elinten riippumattomuus ja puolueettomuus.

261 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on selvää, että Trybunał Konstytucyjny voi joutua lausumaan unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyvistä kysymyksistä, joten se kuuluu unionin oikeudessa tarkoitettuna ”tuomioistuimena” SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla Puolan oikeussuojakeinojen järjestelmään ”unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”, mitä Trybunał Konstytucyjnyn 7.3.2017 annettuun tuomioon RPO (C-390/15, EU:C:2017:174) johtaneessa asiassa esittämä ennakkoratkaisupyyntökin ilmentää. Trybunał Konstytucyjnyn on siten täytettävä tehokasta oikeussuojaa koskevat vaatimukset (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

262 Tältä osin on mainittava, että takeet, jotka koskevat oikeutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa, ja erityisesti takeet, jotka liittyvät tällaisen tuomioistuimen keskeisiin ominaispiirteisiin ja kokoonpanoon, ovat oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kulmakivi. Sen tutkiminen, onko elin kokoonpanonsa puolesta riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin – jos tästä on vakavia epäilyjä – on tarpeen sen luottamuksen kannalta, jota demokraattisen yhteiskunnan tuomioistuinten on herätettävä yksityisessä (ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa laillisesti perustettu tuomioistuin), C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

263 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeudessa näin vaadittavat riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimitystä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten pidättymistä päätöksenteosta, jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa (tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto –

Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 109 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 93 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

264 Tältä osin on tärkeää, että tuomarit on suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa heidän riippumattomuutensa. Tuomareiden asemaan ja tuomarin tehtävien hoitamiseen sovellettavien sääntöjen on oltava erityisesti sellaisia, että niillä voidaan sulkea pois paitsi kaikki suora vaikuttaminen ohjeiden muodossa myös kaikenlainen epäsuorempi vaikuttaminen, joka voi ohjata asianomaisten tuomareiden ratkaisuja, ja että näin vältetään se, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa (tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 110 kohta ja tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

265 Lisäksi unionin oikeudessa tarkoitetulla vaatimuksella, joka koskee ”tuomioistuinta, joka on etukäteen laillisesti perustettu”, pyritään välttämään se, että tuomioistuinlaitoksen organisaatio jäisi toimeenpanovallan käyttäjien harkintavaltaan, ja varmistamaan, että tätä alaa säännellään lailla, jonka lainsäädäntövallan käyttäjä on antanut toimivaltansa käyttöä koskevien säännösten mukaisesti. Ilmaisu heijastaa erityisesti oikeusvaltion periaatetta, eikä sillä tarkoiteta pelkästään tuomioistuimen olemassaolon oikeudellista perustaa vaan myös tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoa kussakin asiassa ja kaikkia muita kansallisen oikeuden säännöksiä, joiden noudattamatta jättämisestä seuraa se, että jonkin tai joidenkin tuomareiden osallistuminen asian käsittelyyn on sääntöjenvastaista, ja joihin sisältyy erityisesti asianomaisen tuomioistuimen jäsenten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevat säännökset (tuomio 26.3.2020, uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

266 Tämä vaatimus, joka liittyy siis läheisesti muun muassa riippumattomuuden vaatimukseen, kattaa jo luonteensa vuoksi tuomareiden nimittämistä koskevan menettelyn, ja on täsmennettävä, että tuomioistuimen riippumattomuuteen vaikuttaa muun muassa tapa, jolla sen jäsenet on nimitetty (ks. vastaavasti tuomio 29.7.2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, 49 ja 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

267 Kaikki virheet tuomarin nimittämistä koskevassa menettelyssä eivät toki ole omiaan herättämään epäilyä kyseisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta eivätkä siten siitä, onko ratkaisukokoonpano, jossa tuomari toimii, unionin oikeudessa tarkoitettu ”riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu” (tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, 123 kohta).

268 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että tuomioistuinjärjestelmässä tuomareiden nimittämisen yhteydessä tapahtunut sääntöjenvastaisuus merkitsee sen vaatimuksen rikkomista, että tuomioistuimen on oltava laillisesti perustettu, erityisesti silloin, kun tämä sääntöjenvastaisuus on luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellainen, että se aiheuttaa todellisen vaaran siitä, että muut valtiovallan käyttäjät, erityisesti toimeenpanovallan käyttäjä, voivat käyttää perusteetonta harkintavaltaa, joka vaarantaa nimittämismenettelyn lopputuloksen integriteetin ja aiheuttaa siten yksityisille perustellun epäilyksen asianomaisen tuomarin tai asianomaisten tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Näin on silloin, kun on kyse

perustavanlaatuisista säännöistä, jotka liittyvät erottamattomasti kyseisen tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 130 kohta ja tuomio 29.7.2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

269 Toteamus, joka koskee etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen noudattamatta jättämistä ja tällaisen noudattamatta jättämisen seurauksia, edellyttää sitä, että on arvioitava kokonaisvaltaisesti tiettyjä seikkoja, jotka yhdessä tarkasteltuina herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta (ks. tuomio 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Laillisesti perustettu tuomioistuin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa), C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

270 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että edellä 50–56 ja 59 kohdassa kuvatut tosiseikat ja oikeudelliset seikat johtavat päätelmään, jonka mukaan H. C:n, L. M:n ja M. M:n valitseminen 2.12.2015 Sejmin kahdeksannella vaalikaudella Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin niiden tuomareiden tilalle, joiden yhdeksän vuoden toimikausi oli päättynyt 6.11.2015, tapahtui selkeästi kyseisen tuomioistuimen tuomareiden nimittämistä koskevan perustavanlaatuisen säännöksen eli Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin – sellaisena kuin Trybunał Konstytucyjny on sitä tulkinnut –, jonka mukaan tuomari on valittava sillä Sejmin vaalikaudella, jonka aikana kyseinen tuomarin virka vapautuu, vastaisesti. Lisäksi kyseiset tuomarit valittiin sellaisiin Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtäviin, joihin oli jo laillisesti valittu kolme tuomaria 8.10.2015 Sejmin seitsemännellä vaalikaudella (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.5.2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 268, 275 ja 277 kohta).

271 Edellisessä kohdassa mainitun Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden nimittämismenettelyä koskevan perustavanlaatuisen säännöksen mukaan Puolan tasavallan presidentillä oli velvollisuus vastaanottaa välittömästi vala Sejmin 8.10.2015 valitsemilta tuomareilta eikä hänellä ollut toimivaltaa puuttua Sejmin tehtäviin kuuluvaan kyseisen tuomioistuimen tuomareiden valintaan tai kieltäytyä vastaanottamasta valaa kyseisiltä kolmelta tuomarilta. Tämä Puolan tasavallan presidentin kieltäytyminen ja valan vastaanottaminen 2.12.2015 valituilta kolmelta tuomarilta oli myös vastoin Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden nimittämistä koskevia perustavanlaatuisia kansallisia säännöksiä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.5.2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 269, 270 ja 278 kohta).

272 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi muun muassa näiden seikkojen perusteella, että se, että Puolan lainsäädäntö- ja toimeenpanoelimet eivät olleet noudattaneet Trybunał Konstytucyjnyn 3. 12. ja 9.12.2015 antamia tuomioita, jotka koskivat kyseisen tuomioistuimen tuomareiden valinnan pätevyyttä, oli vastoin ”etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta” koskevan vaatimuksen tavoitetta suojata tuomiovaltaa lainvastaiselta ulkopuoliselta vaikuttamiselta ja että kolmen tuomarin valintaan 2.12.2015 liittyi vakavia sääntöjenvastaisuuksia, joilla loukattiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätyn ”laillisesti perustettua tuomioistuinta” koskevan oikeuden keskeistä sisältöä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.5.2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 281, 289 ja 290 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 15.3.2022, Grzęda v. Puola, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, 277 kohta).

273 Kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin arvioi, edellä 50–56 ja 59 kohdassa kuvattujen tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella voidaan siis päätellä, että H. C:n, L. M:n ja M. M:n nimittäminen ja heidän tehtävissään aloittaminen tapahtui Trybunał Konstytucyjnyn tuomareiden nimittämismenettelyä koskevien perustavanlaatuisten säännösten, jotka edellä 268 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla liittyvät erottamattomasti Puolan tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan, vastaisesti.

274 Kyseisten seikkojen perusteella voidaan myös päätellä, että olosuhteet, joissa H. C., L. M. ja M. M. nimitettiin ja joissa he aloittivat tehtävissään, ovat osoitus SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvien vaatimusten noudattamatta jättämisestä, koska ne vaarantavat nimittämismenettelyn lopputuloksen integriteetin ja myötävaikuttivat siihen, että yksityisillä syntyi perusteltu epäilys siitä, ovatko kyseiset tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden sekä riippumattomia ja puolueettomia, ja tällaiset epäilyt ovat omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

275 On tosin kiistatonta, että perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, joka on SEUT 258 artiklassa tarkoitetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kannalta ratkaiseva ajankohta, 2.12.2015 Sejmin kahdeksannella vaalikaudella valituista kolmesta tuomarista ainoastaan M. M. toimi edelleen Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtävissä. Kiistatonta on kuitenkin myös, että kyseisenä merkityksellisenä ajankohtana 8.10.2015 Sejmin seitsemännellä vaalikaudella laillisesti valitut kolme tuomaria eivät olleet vannoneet valaa Puolan tasavallan presidentille eivätkä he siis olleet voineet aloittaa Trybunał Konstytucyjnyn tuomarin tehtävissä. Lisäksi ratkaisut, jotka antaneisiin kokoonpanoihin 2.12.2015 valitut kolme tuomaria olivat osallistuneet, kuuluivat kyseisenä merkityksellisenä ajankohtana edelleen Puolan oikeusjärjestykseen.

276 On siis todettava, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, niiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, jotka rasittivat sen kolmen jäsenen nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2015.

277 Edellä esitetyn perusteella komission kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa on hyväksyttävä.

– *Kolmannen kanneperusteen toinen osa*

278 On kiistatonta, että Trybunał Konstytucyjnyn presidentillä on perustavanlaatuinen rooli kyseisen tuomioistuimen toiminnassa. Sen työjärjestyksen mukaan presidentti päättää valituksia, oikeudellisia kysymyksiä ja perustuslaillisia kanteita koskevasta sisäisestä menettelystä sekä nimittää ratkaisukokoonpanot, näiden kokoonpanojen puheenjohtajat ja esittelevät tuomarit. Lisäksi hän johtaa kyseisen tuomioistuimen työskentelyä, edustaa sitä ja hoitaa muita laissa säädettyjä tehtäviä.

279 Koska Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävää hoitava henkilö voi siis käyttää merkittävää vaikutusvaltaa kyseisen tuomioistuimen toiminnassa, on erityisen tärkeää, että hän toimii tehtäviään hoitaessaan objektiivisesti ja puolueettomasti ja että hän on tätä varten suojassa kaikelta ulkopuoliselta vaikuttamiselta, joka voi vaarantaa hänen riippumattomuutensa. Tämä edellyttää muun muassa, että kyseiseen tehtävään nimittämistä koskevaa menettelyä koskevat

säännöt laaditaan siten, ettei niiden vuoksi voi syntyä mitään perusteltua epäilystä siitä, että presidentin valtaoikeuksia ja tehtäviä käytetään välineenä, jolla vaikutetaan Trybunał Konstytucyjnyn tuomiovallan käyttöön tai valvotaan poliittisesti tätä toimintaa, ja yleisemmin siitä, onko kyseinen tuomioistuin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, kuten edellä 263 ja 264 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä edellytetään.

280 Kuten edellä 266–269 kohdassa todettiin, sitä, että tuomioistuin on ”etukäteen laillisesti perustettu”, ja riippumattomuutta koskevat vaatimukset kattavat Trybunał Konstytucyjnyn presidentin nimittämistä koskevan menettelyn ja edellyttävät, että hänen nimittämistään koskevia perustavanlaatuisia säännöksiä noudatetaan.

281 Tältä osin on selvää, että Puolan perustuslain 194 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös, jota on pidettävä edellä 268 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuna nimittämismenettelyä koskevana perustavanlaatuisena säännöksenä, edellyttää edellä 256 kohdassa mainitun Trybunał Konstytucyjnyn oikeuskäytännön mukaisesti, että yleiskokous valitsee Puolan tasavallan presidentille kyseisen tuomioistuimen presidentin tehtävään nimittämistä varten esitettävät henkilöt. Tämä säännös, sellaisena kuin mainittu tuomioistuin on sitä tulkinnut, merkitsee sitä, että sellaisen ehdokkaan, joka on saanut vain yhden äänen, tai vähemmistöryhmien tai vain tiettyjen tuomareiden ehdottamien ehdokkaiden esittäminen on Puolan perustuslain vastaista.

282 Menettely ehdokkaiden, jotka esitetään Puolan tasavallan presidentille Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään nimittämistä varten, valitsemiseksi toteutettiin Puolan lainsäätäjän 13.12.2016 – eli Trybunał Konstytucyjnyn silloisen presidentin 19.12.2016 saakka jatkuneen toimikauden päättymisen lähestyessä – antaman johdantosäännöksistä annetun lain, jolla muutettiin perustavanlaatuisesti kyseisen menettelyn kulkua, siirtymäsäännösten mukaisesti.

283 Johdantosäännöksistä annetun lain 18 §:ssä säädetään, että Puolan tasavallan presidentti voi antaa Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävät jonkun kyseisen tuomioistuimen tuomarin hoidettavaksi, ja sen 20 §:ssä säädetään, että menettelyä, jossa Puolan tasavallan presidentille esitetään ehdokkaat kyseisen tuomioistuimen presidentin tehtävään, johtaa ”presidentin tehtäviä hoitava tuomari”. Perustuslakituomioistuimesta 22.7.2016 annetun lain 16 §:n 4 momenttiin sisältyneissä aikaisemmissa säännöksissä sen sijaan säädettiin, että presidentin tai varapresidentin tehtävään valittavien ehdokkaiden valitsemista käsittelevän yleiskokouksen istunnon puheenjohtajana on oltava vanhin yleiskokoukseen osallistuva tuomari.

284 Lisäksi johdantosäännöksistä annetun lain 21 §:n 7 momentissa säädetään, että yleiskokous esittää Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään niitä kyseisen tuomioistuimen tuomareita, jotka ovat saaneet äänestyksessä vähintään viisi ääntä, ja sen 8 momentissa lisätään, että jos vaaditun äänimäärän on saavuttanut vain yksi tuomari, yleiskokous esittää ehdokkaiksi tuomaria, joka on saanut vaaditun viiden äänen vähimmäismäärän, ja niistä tuomareista, jotka eivät ole saavuttaneet vaadittua viiden äänen vähimmäismäärää, eniten ääniä saanutta tuomaria.

285 Nyt käsiteltävässä tapauksessa Puolan tasavallan presidentti nimitti johdantosäännöksistä annetun lain 18 §:n nojalla 20.12.2016 eli Trybunał Konstytucyjnyn edellisen presidentin eläkkeelle jäämistä seuraavana päivänä J. P:n äskettäin perustettuun kyseisen tuomioistuimen ”presidentin tehtäviä hoitavan tuomarin” tehtävään, vaikka Trybunał Konstytucyjnyllä oli jo varapresidentti. J. P., joka oli antanut 2.12.2015 valituille kolmelle tuomarille ilmeisellä tavalla Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin vastaisesti luvan aloittaa tehtävissään, kutsui samana

päivänä eli 20.12.2016 koolle yleiskokouksen Puolan tasavallan presidentille Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään nimittämistä varten esitettävien ehdokkaiden valitsemiseksi, mihin hänellä oli kyseisen lain 20 §:n nojalla oikeus.

286 Yksi Trybunał Konstytucyjnyn tuomareista pyysi yleiskokouksen lyhyen kokoonkutsumisajan vuoksi kokouksen lykkäämistä, jotta kaikki tuomarit voisivat osallistua siihen. J. P., jolla oli johdantosäännöksistä annetun lain 20 §:n mukaan kuukauden määräaika valintamenettelyn suorittamista varten, kieltäytyi kuitenkin noudattamasta pyyntöä. Niinpä Trybunał Konstytucyjnyn 14 tuomarista, jotka olivat läsnä yleiskokouksessa, vain kuusi, heidän joukossaan H. C., L. M. ja M. M., jotka Sejm oli valinnut 2.12.2015, suostui osallistumaan äänestykseen. Äänestyksessä J. P. sai viisi ääntä ja M. M. yhden äänen. Nämä kaksi tuomaria esitettiin tämän jälkeen Puolan tasavallan presidentille ehdokkaina Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään. Puolan tasavallan presidentti nimitti 21.12.2016 Trybunał Konstytucyjnyn presidentiksi J. P:n, joka oli saanut vain viisi ääntä yleiskokouksessa läsnä olleilta 14 tuomarilta.

287 On totta, että J. P:n ja M. M:n esittäminen Puolan tasavallan presidentille ehdokkaina Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään saattoi vaikuttaa tapahtuneen johdantosäännöksistä annetun lain 21 §:n 7 ja 8 momentin mukaisesti.

288 On kuitenkin todettava, että 2.12.2015 valitut H. C., L. M. ja M. M. olivat niiden kuuden tuomarin joukossa, jotka osallistuivat 20.12.2016 pidetyssä yleiskokouksessa Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään esitettävien ehdokkaiden valintaan. Se, että kyseisten kolmen tuomarin valintaan oli liittynyt Puolan perustuslain 194 §:n 1 momentin ilmeinen rikkominen ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvien vaatimusten noudattamatta jättäminen, oli omiaan tekemään heidän osallistumisensa yleiskokoukseen sekä heidän Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään esitettävien ehdokkaiden valitsemiseksi antamansa äänet sääntöjenvastaisiksi. Niinpä on katsottava, ettei J. P:n voida katsoa saaneen johdantosäännöksistä annetun lain 21 §:n 8 momentissa edellytettyjä viittä ääntä sääntöjenmukaisesti.

289 On siis ilmeistä, että J. P:n ja M. M:n esittäminen Puolan tasavallan presidentille ehdokkaina Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään ja J. P:n nimittäminen kyseinen tehtävään tapahtuivat johdantosäännöksistä annetun lain 21 §:n 8 momentissa säädetyn Trybunał Konstytucyjnyn presidentin nimittämismenettelyä koskevan perustavanlaatuisen säännöksen vastaisesti.

290 Lisäksi on todettava, että ennen kaikkea J. P:n nimittäminen tapahtui selvästi Puolan perustuslain 194 §:n 2 momentin vastaisesti, koska kyseinen säännös on – kuten edellä 281 kohdassa todettiin – esteenä sille, että Puolan tasavallan presidentille esitetään vähemmistöryhmien tai vain tiettyjen tuomareiden ehdottamia ehdokkaita.

291 Niinpä kahdessa edellisessä kohdassa tarkoitetut sääntöjenvastaisuudet ovat omiaan herättämään yksityisissä perustellun epäilyn siitä, käyttääkö J. P. Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään liittyviä valtaoikeuksia ja tehtäviä välineenä, jolla vaikutetaan kyseisen tuomioistuimen lainkäyttötoimintaan tai tämän toiminnan poliittiseen valvontaan, ja siten siitä, onko Trybunał Konstytucyjny riippumaton ja puolueeton.

292 Niinpä ei ole tarpeen tutkia, täyttävätkö johdantosäännöksistä annetun lain siirtymäsäännökset, joiden mukaisesti menettely Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävään esitettävien ehdokkaiden valitsemiseksi suoritetaan, ja muut kyseiseen menettelyyn liittyvät edellä 285 ja 286 kohdassa mainitut seikat edellä 263 ja 264 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.

293 Lopuksi on mainittava, että perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä J. P. hoiti edelleen Trybunał Konstytucyjnyn presidentin tehtävää. Lisäksi on kiistatonta, että ratkaisut, joiden tekemiseen hän oli osallistunut, kuuluivat samana ajankohtana edelleen Puolan oikeusjärjestykseen.

294 On siis todettava, että Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, niiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, jotka rasittivat sen presidentin nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2016.

295 Tästä seuraa, että myös kolmannen kanneperusteen toinen osa on perusteltu ja että kolmas kanneperuste on tästä syystä hyväksyttävä kokonaisuudessaan.

296 Näillä perusteilla on todettava, että

– Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 antamassaan tuomiossa (asia P 7/20) ja 7.10.2021 antamassaan tuomiossa (asia K 3/21) tekemä tulkinta Puolan tasavallan perustuslaista

– Puolan tasavalta ei ole noudattanut unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaatteen mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 antamassaan tuomiossa (asia P 7/20) ja 7.10.2021 antamassaan tuomiossa (asia K 3/21) tekemä tulkinta Puolan tasavallan perustuslaista

– Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, niiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, jotka rasittivat sen kolmen jäsenen nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2015 ja sen presidentin nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2016.

Oikeudenkäyntikulut

297 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Puolan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska Puolan tasavalta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava vastaamaan omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi komission oikeudenkäyntikuluista.

298 Työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdan mukaan Belgian kuningaskunta ja Alankomaiden kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) – **Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn (perustuslakituomioistuin, Puola) 14.7.2021 antamassaan tuomiossa (asia P 7/20) ja 7.10.2021 antamassaan tuomiossa (asia K 3/21) tekemä tulkinta Puolan tasavallan perustuslaista (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej).**

   – **Puolan tasavalta ei ole noudattanut unionin oikeuden autonomian, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen periaatteiden sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovan vaikutuksen periaatteen mukaisia velvoitteitaan, kun otetaan huomioon Trybunał Konstytucyjnyn 14.7.2021 antamassaan tuomiossa (asia P 7/20) ja 7.10.2021 antamassaan tuomiossa (asia K 3/21) tekemä tulkinta Puolan tasavallan perustuslaista.**

   – **Puolan tasavalta ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska Trybunał Konstytucyjny ei täytä vaatimusta riippumattomasta ja puolueettomasta tuomioistuimesta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, niiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, jotka rasittivat sen kolmen jäsenen nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2015 ja sen presidentin nimittämistä koskevaa menettelyä joulukuussa 2016.**

2) **Puolan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komissiolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

3) **Belgian kuningaskunta ja Alankomaiden kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset